

શ્રી રાધકૃષ્ણ આરાધના

(મધ્યમ નસોત્તમી ગ્રંથ યાત્રા)

૩

૧૯૫૦

મે મ પ લ વા રી ખ.

શુદ્ધિ પત્રિકા.

પાનું

છીડી

અશુદ્ધ

શુદ્ધ

૯૮

૧૧

ના

નું

૫૧

૪

ગંગા

જાગ

૫૨

૧૩

દસાંત

દસાંત

૫૨

૧૩

જમાઅતો

જમાઅતનું

એ ઉપરાંત એમાં સ્વાભાવિક રીતે અનેક ભૂતો રહી ગઇ હશે. એ
ભૂતો પ્રિય વાચનાર મહેરમાની કરી મુધારી વાચશે એવી આશા છે.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગજરાતી કોપીરાશિદ વિભાગ]

અનુક્રમાક ૧૫૭૦૫ . વર્ગિક

પુસ્તકાનું નામ ૨૩૯૯ ૩ ૨૫૨૩૯૯

વિષય ૬ : ૩

ઝમીને શોર મુંબલ બર નિચારહ
દરો તુખમે અમલ ઝાચિઅ મગદાં.

શુદ્ધ કે અશુદ્ધ

— અને —

મેમાણુ તવારીખ

ભાગ પહેલો.

લેખક :

સાલેહ મહમદ હાજી હાફેન કાબલી.

૧૩૪૯ હિજરી.

૧૯૩૧ ઇસ્વી.

પ્રથમાવૃત્તિ.

કીમત ચાર આના.

અખડિયા ઇસમાઈલ ચુનાવાલા,
ચુના તથા રેતી ઇંટ સીમીન્ટના વેપારી
P. W. D. & B. P. T. Lime Suppliers
and Railway Contractor.

ધર બાંધનારાઓ તથા કંત્રાક્ટરોને

શુભ અખર

અમે અમારા ઘરાકોની સગવડ સારૂ પ્રચુટન ચુનાની દુકાન મુહમ્મદઅલી રોડ ચુના ભટ્ટી પર ખોલી છે અને જથાબંધ માલના ઘરાકોએ પણ અહીંજ ઓડર નોંધાવાથી તેઓને અમારી પુરેપુરી દેખરેખ હેઠલ અમારી ભટ્ટી પરથી પરખારો માલ સપલાઈ કરીએ છીએ, તેમજ અમારે ત્યાં સર્વે જાતનો મીઠા પાણીનો ચુના, કલ્યાનીની ઇંટ, મમરા ની રેતી તેમ સર્વે જાતની સીમીન્ટ તથા ગામઠી કોલસા ખીલકુલ ક્રીકાયત ભાવે આપીએ છીએ. ફક્ત એક વખત આવી ભાવ પુછી ખાત્રી કરો માલ સારો માપ પુરો સસ્તો હામ ને ઉત્તમ કામ.

અમારું ઠેકાણું—

૮૧ મુહમ્મદઅલી રોડ, ચુના ભટ્ટી,
મીનારા મસ્જીદની પાસે ચુનાની વખાર.

Haji Mohamed Jacob & Co.

CURIOS & MATTING MERCHANTS

59, Abdul Rahman Street, BOMBAY, 3.

હાજી મહમદ જાકબની કુંઠ

નાં ૫૯, અબ્દુલ રહમાન સ્ટ્રીટ, મુંબઈ ૩.

અમારે ત્યાં દરેક જાતના ફેન્સી ગાલીચા, ટેબલ કવર ચીનાઈ તથા જાપાનીસ ફેન્સી ચટાઈ અને બાંધુ તથા કાંચના ચીક, સુટ ફેસીસ, હેન્ડ બેગ્સ, કારપેટ, લેધર કસોથ, કાચાના રોસ તથા ગોદડી વગેરે જથ્થાબંધ તથા છુટક મળશે.

એફ. મુરાલીઆની કુંઠ

મારબત તથા ટાઇલસના વેપારી.

કે ૧૨ ગ્રીન સ્ટ્રીટ, કોટ, મુંબઈ.

આરસની સફેત, કાળી તથા ગ્રે કલરની લાદીઓ તથા પાટીઆ સફેત ચળકતી લાદીઓ, લાલ લાદી ૮" x ૮" છહાંસ તથા ફેન્સી જમીન તથા હીવાલની સુશોભીત લાદીઓ મોટા જથ્થામાં કીફાયત ભાવે મળશે.

તારનું સરનામું મુરાલીઆ.

ટેલીફોન નં. ૨૪૮૭૨.

નવી મેનેજમેન્ટ સાથે
પડતર ભાવે સરવે જાતના અનાજ

— તે મ જ —

ધી, ખાંડ, ચાહ

વગેરે

વેચવાની

દુકાન

અમે ખાસ લલામણ કરીએ છીએ કે અમારી ખાટલી
વાલા મીક્ષકર ચાહ વાપરે.

ખાટલીવાલા સ્ટોર્સ.

હાલના બેકારાના તેમજ કટોરીના ખારીક સમયમાં દરેક
કામના લાઇઓને અનાજ, ધી, ખાંડ વગેરે જીવનની જરૂરી
ચીજો અને તેટલા સસ્તા ભાવે મળે એ હેતુથીજ આ સ્ટોર્સ
ચલાવવામાં આવે છે. અમે જે કંઈ માલ મંગાવીએ છીએ,
તે પડતર ભાવેજ આપીએ છીએ. અમારા લાઇઓને
મોંઘવારીના કાલિલ પંજામાંથી બચાવવા એજ અમારી
મુખ્ય નેમ છે.

એક વખત સ્ટોર્સ ઉપર પધારી ભાવ તાલ પુછી
ખાત્રી કરો.

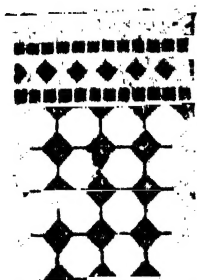
ખાટલીવાલા સ્ટોર્સ.

છાછ મહોલ્લા, મુંબઈ—૩.

રાવલની કંપની

જમીન તથા હીવાલમાં જડવાની તરેહવાર રંગની ગલેયાની
લાદીઓ, કરનીચર ટાઇલ્સ.

વખણાયલી મોં કંપનીની રંગીન તરેહવાર જમીનમાં જડવાની ગલેયાની
લાદીઓનો સહિથી મોટો જથ્થો અમે રોડકમાં તથા ચાર રાખીએ છીએ,
અને બેસાડી આપવાનાં કંત્રાકટ લખએ છીએ.

સફેદ ગલેઝ ટાઇલ્સ ૬" x ૬"

એ બાથરૂમ (નહાણી) તથા મોરી તથા જાનરૂમમાં
હાલ ધણીજ વપરાય છે, જેનો મોટો જથ્થો અમારી
પાસે તથા ચાર રહે છે.

એ નાઇટ (રંગીન) મારબલના પીલરસ
(થાંભલા) ટાઇલ ટાઇલ્સ.

મારબલ અને ગલેયાની લાદીઓ.

એ તથા લાલ કલરની ફુટ ૮' x ૪' x ૩ તથા ૪' x ૪' x ૩ બડી.
૧૬ ૧૬

એસએસટાઇ સીમેન્ટ શીટ્સ.

આ શીટને સીલીંગમાં, બારી અને જેલેરીના છજામાં તથા પાર્ટીશનમાં
વપરાય છે, તે લાકડાં કરતાં સસ્તી પડે છે. તે લાકડાં માફક કરવતથી કાપી
શકાય છે પણ ફાયરપ્રૂફ છે. તેના પર કોઇપણ જાતનો રંગ કરી શકાય.
સીલીંગમાં જડવાને નકસીદાર સ્ટીલની ફ્રેન્સી સીલીંગનો
રોડક પણ તથા ચાર છે.

રાવલ કંપની, ટેલીફોન નં. ૨૧૪૧૪

૧૩, બેંક સીટ, કોટ—મું. ધ.

લોટસ બેબી પ્રાંડ ટોઇલેટસ

ટોઇલેટસ

મેકઅપ આરટીકલસ

બ્યુટીફીસ-સુવાસીત,
કીમ-આમડ બ્લીસેરીન
લેમન કીમ, હેરબોઇલ,
કોલ્ડકીમ, કુલીન, ફેસ
પાઉડર, પ્રીવેન્ટાઇન.

સુંદર

સ્વદેશી

સર્વોત્તમ

દરેક ચીજ ચરખીથી વિમુક્ત
છે અને અગ્રેજી માત્રને
ટકર મારે તેવી છે.

ગ્રીસ પેન્ટ, લીકવીડ
પાઉડર ઓફ પર્લકીમ,
ટોઇલેટ પાઉડર, બ્લુમ
ઓફ રોઝીઝ, રાઉજ
કેઇક, કોલ્ડ કીમ, નોઝ
પેઇસ્ટ, સ્પીરીટ ગમ,
નાટક કંપની અને સીનેમા
એક્ટર અને એક્ટ્રેસીસો
માટે કામના આ પદાર્થો
વિદેશી માત્રને બુઝાવે તેવા છે.

એકવાર વાપરશો તો હંમેશા વાપરવાનું વ્યસન લાગશે.

વેપારીઓને સારું કમીશન આપવામાં આવશે.

વિગતો માટે નીચેને સરનામે લખો યા મળો :—

બાંબે પ્રાંચ— ટોઇલેટ મેન્યુફેક્ચરીંગ કંપની.

૮૦-૮૨, એસ્પલેનેડ રોડ, મુંબઈ,
લેડ ઓફીસ—ચીતુર.

Universal Perfumery Works.

(REGISTERED.)

HINDUSTAN SNOW.

All kinds of best Perfumers, Hair Oils, Brilliantines,
Pomades, Balm, Tooth Powder, Lime Juice,
Ottos, Rose Water Etc,

95, Kambekar Street, BOMBAY, 3.

યુનીવરસલ પરફ્યુમરી વર્ક્સ.

(રજીસ્ટર)

અમારા કારખાનામાં બનતો હિંદુસ્તાન સ્નો

ચામડીના દાગ દૂર કરી ચામડીને નરમ કરે છે આ સ્નો ચામડી
ને લગાડતા તરત ચામડીમાં પેવસ થાય છે અને નુકસાન કરતા વસ્તુઓ
વગરનું બનાવેલું છે.

તેમજ અમારા ત્યાં દરેક જાતની ઉંચી પરફ્યુમરી, જેવી કે
હેર ઓઇલ, ક્રીલીયન ટાઇન, પોમેડ બામ, દુધ પાઉડર, લાઇમ
જ્યુસ, એટો, ગુલાબનું પાણી કેકોનટ હેર ઓઇલ વગેરે બને છે.

અમારા માલનો એક વખત આડર નોંધાવી ખાતરી કરો બહાર
ગામના ઓડર ઉપર ખાસ ધ્યાન આપવામાં આવે છે.

ભાવો ઘણા કીકાયત છે તપાસવાથી ખાતરી થશે,

દરેક ચીજોપર અમારું “યુનીવરસલ” નામ વાંચી ખરીદ કરશો.

ધર નં, ૯૫, કેમબેકર સ્ટ્રીટ, મુંબઈ, ૩.

અર્પણ પત્રિકા !

મેમણ કવમના અવિચારી નવજીવાનોને આ
મહારં લઘુ પુસ્તક સહૃદય અને નિખાલસ
ભાવે અર્પણ કરું છું અને ખાસ કરીને
આ લઘુ પુસ્તકમાં દર્શાવેલી બાબત
તરફ તેમનું લક્ષ ખેંચવાની
આશા રાખું છું કે જેથી
અદલાહ તેમને અને અમને
નેક તવફીક બખ્શે.

કવમ સેવક,

સાલેહમહમદ.

બે બાલ.

જુરી આદતે દીલ મે ખેડી હુધ હે
જુઠાવો ઠનહો દીલસે કુછ ફીક કર કે

પ્રિય વાંચનાર! આ લઘુ પુસ્તક લખવાનો ઉદ્દેશ એવો છે કે આપણા કોમના કેટલાક યુવાન પુરૂષો આજકાલ જે આપણી કોમમાં પર નાતીલી સ્ત્રીનો કાંચદો તોડવા માગે છે તે માટે મારે દીલગીરી સાથે જણાવવું પડે છે કે તેઓ તેમની વિચાર શક્તિથી બરોબર વિચાર કરશે તો તેઓને સમજ પડશે કે એ આપણા મોટાઓ જે કરી ગયા છે તે કોમમાં ખરાબીઓ પેદા નહિ થાય અને કોમ કાયમ રહે વાસ્તે કેટલાકો પોતાના લાલ ખાતર કોમમાં ખરાબીઓ પેદા કરે નહિ એવી મારી લલામણુ છે.

આપણા કેટલાક ભાઈઓ પોતાના છોકરાઓને વિદ્યા હુન્નર-આદી અનેક સદગુઓ નહિ અહણુ કરાવતાં પોતાની પાછલ (ગુજરી ગયા પછી) તે છોકરાઓ તાયફાઓની પોષાકની, ફેશનની ફીશીયારીથી અંધ બની તેને ઉપાડી આવે છે અથવા તેમાં પૂરી કમાવાની તાકત નહિ હોવાથી કોમની છોકરી નહિ મળતાં ખીણ સ્ત્રીઓની સ્ત્રી લઈ આવે છે.

મિત્રો, આ લઘુ પુસ્તક વાંચવાથી અને એમાં આવેલા વિષયોથી આપને ખાતરી થશે કે પરનાતીલી સ્ત્રીથી કુટુંબમાં ઇતોફા રહેતો નથી અને અનેક હાની થાય છે. આ પુસ્તક

કલ્પીત છે છતાં આપણી કોમોમાં એવા કંકાસના ખરા બનતા બનાવો સેજે બેવામાં આવે છે. એ વાંચવાથી એમાં રહેલો ગુઠ ભાવાર્થ મારા મેમણુ ભાઈઓ સમજશે તોજ હું મારા કરેલી મહેનત સફળ થયેલી સમજીશ.

મિત્રો આપણી કોમની દીન પર દીન પડતી થવાના મુખ્ય કારણો શોધો અને ખ્રિસ્તી તાજના મુખશાંતી ભરેલા રાજ્યમાં તમારા છોકરાઓના વિદ્યા હુન્નર ઉદ્યોગ વિગેરેમાં વધારો કરો. આજસ આમગિખત વિગેરે અનેક દુર્ગુણોને તિલાંજલી આપો. હસદ ભુગજ અને કુસંપને નાબુદ કરો છોકરા છોકરીઓની કેળવણીનો પ્રચાર દીન પર દીન વધારો સંપ કરી કોમની બહેતરી કરવા કમર બાંધો. જો કે હાલમાં આપણી કોમમાં થોડે ઘણે અંશે વિદ્યા હુન્નર વધતા જાય છે તો પણ બીજી કોમો કરતાં આપણી કોમ ઘણીજ પછાત છે તો મિત્રો આ લઘુ પુસ્તકમાંથી હંસ પક્ષિની પેઠે સાર ગૃહણ કરી લેખકને સહાય આપશો.

જો કે આ પુસ્તક લખવાનો પ્રથમ પ્રયાસ છે તો એમાં અનેક ભૂલો સ્વભાવિક રીતે હશે તો પણ આપ ભાઈઓ તે તરફ દ્રષ્ટિ નહિ કરતાં લેખકનો મુળ ઉદ્દેશ શું છે! તે સમજશો ને જે ભૂલો લાગે તે સુધારવાને મુચના કરશો તો આ સેવક અવશ્ય સુધારશે.

મિત્રો, આ સંસાર-સમુદ્રમાં દરેક પામર પ્રાણી ગોથા ખાય છે અને જે પોતાનું નથી તેને પોતાનું જ માની ખાલી

મોહનજીમાં ફસાય છે પણ જ્યારે તેને અનેક રીતે ઠોકરો વાગે છે ત્યારેજ તે મુઘરે છે. તેવીજ રીતે આ પુસ્તકમાં લખવામાં આવેલું છે.

છેવટે જેઓ મને જાણે છે તેઓને જણાવવાની જરૂર નથી અને જેવો મને નથી જાણતા તેઓ જાણી લે કે ગુજરાતી મારી ખાપીકી ભાષા નથી હું કચ્છી ભાષાના ખોળામાં જન્મેલો અને ઉછરેલો છું તેથી મારાથી શુદ્ધ ગુજરાતી ભાષાની આશા રાખવી મીઠ્યા છે એ ઉપરાંત મેં ગુજરાતી ભાષાનો પુરેપુરો અભ્યાસ પણ કર્યો નથી ફક્ત ચોપાન્યાં અને કથાઓ વાંચી એક ખાસ જુસ્સાની ઉશ્કેરાઈ “હમલી નવાબ ભરૂચકે” એ કહેવત પર અમલ કરી હું પણ આડ અવળા લખોણ કરવા લાગ્યો જે દોસ્તો મારા લખાણ પસંદ કરે છે એ મારી લાયકાત નથી. જલકે તેઓની કદરક્ષાની છે એ ખુલાસો કરવાની અગત્યતા મને એજ માટે જણાઈ છે કે અગર કોઈ સાહેબનું મારી અશુદ્ધ ભાષા પર હસવાનું મન થાય તો તેઓએ કૃપા કરી ઉપલી લીટીઓ યાને મારા છેલ્લા ખુલાસા પર જરૂર ધ્યાન આપવું.

આખેરમાં મારી દોઆ છે કે આ કલ્પીત નવલકથા મુસલમાનોમાં અને ખાસ કરીને મેનજોની પસંદગી મેળવવાને નશિબવંત નિવડો.

લીન દુઆઓ સેવક,

સાલેહમહમદ હાજી હારૂન કાબલી.

મેમણ કોમની ઉત્તપતી.

— ૨૦ —

તે લોહાણામાંથી થવાની તવારીખ.

મેમણ કવમની ઉત્તપતીને લખતો રસીલો હવાલ.

— ~ —

પીર યુસુફુદીનનો શજરો.

મેમણ કવમને ઇસલામથી મુશરફ કરનાર હઝરત પીર યુસુફુદીન (રહે૦)નો શજરો હઝરત અલી (કરમઅલ્લાહો વગરુ) ની ઓલાદથી ઉતરી આવેલો છે. તેથી મોસુફ પીર સાહેબનો શજરો આપવાનું હું મુનાસબ સમજું છું.

(૧) હઝરત અલી (કર૦). (૨) હઝરત ઇમામ હસન. (૩) હસન મુસન્ના. (૪) અબ્દુલ્લા મકક. (૫) મુસા અલજોન. (૬) અબ્દુલ્લા. (૭) મુસા. (૮) દાઉદ. (૯) મુહમ્મદ. (૧૦) યાહયા ખાલેદ. (૧૧) અબી અબ્દુલ્લાહ. (૧૨) અબી સાનેહ. (૧૩) હ૦ સખ્યદ અબ્દુલકાદર જુલાની (રેહ૦). (૧૪) હ૦ સખ્યદ તાજુદીન અમદુર રઝાક (રેહ૦). (૧૫) હ૦ સખ્યદ એમાદુદીન કાદરી (રેહ૦). (૧૬) હ૦ સખ્યદ અબી નસર મોહયુદીન રેહ૦. (૧૭) હ૦ સખ્યદ મુહમ્મદ ઝુ બોહમદ રેહ૦. (૧૮) હ૦ સખ્યદ યુસુફુદીન.

પીર સાહેબને સીધ જવાને થયલી બશારત.

વાલીદની વફાત બાદ તેમના વડા સાહેબજાદ હજરત સય્યદ હસન કાંદરી (રેહ૦) પોતાની મસનદ પર ખીરાજમાન થયા. હજરતે સય્યદ યુસુફુદીન કાદરી (રેહ૦) ને હજરત સય્યદ અબ્દુર રઝાક તાબુદીનના મુઆરક રોજાથી એવી બશારત થઇ કે તમે સીધ દેશમાં જાઓ ત્યાં જવામાં જરા પણ વિલંબ ન કરો. ત્યાં જઇ પોતાની ઇલમી કુશલતા દેખાડો અને ત્યાં જે બેદીન લોકો છે તેમને ઇસલામની તલકીન કરો તથા કલમે શહાદત પઢાવી રાહે રાસ્ત પર લાવો. તેમને ઇસલામ પર મુરતકીમ કરો અને ઇસલામના અમરો, નવાઇથી તેમને આગાહ કરો આવી રીતની વડીલના રોજા મુઆરકથી બશારત મલતાં તેઓ રવાના થઇ સીધના નગર ડહા શહેરમાં તશરીફ લાવ્યા. આ શહેર આ સમયમાં સીધનું પાયતખ્ત હતું. અહીં મુસલમાનોની સંખ્યા થોડી અને બેદીનોની સંખ્યા વિશેષ હતી. પરંતુ અહીંનો હાકમ ઇસલામી હતો. પીર યુસુફુદીન (રેહ૦) એ અહીં વસવાટ કરી ધણા પરધર્મિઓને ઇસલામથી મુશરર્ફ કીધા. આપનામાં એક મુખ્ય ફઝીલત એ હતી કે આપ જે પરધર્મિ તરફ લક્ષ પુર્વક જતા તો તેના દીલમાં ઇસલામનો પ્રકાશ પ્રગટ થઇ જતો. અને તરતજ તે બેદીન પોતાનો ગુમરાહ માર્ગ તજી ઇસલામમાં દાખલ થઇ જતો. આવી રીતે આપે બહુજ થોડી મુદતમાં મોટી સંખ્યામાં બેદીનોને મુસલમાન કીધા. આપની કરામતનો જહુરો આખા શહેરના લોકોમાં પ્રસરી ગયો. આ સમયમાં સીધનો હાકમ મરકબખાન હતો તેના વઝીરનું નામ અબવાખખાન હતું હાકમ તથા વજીરે પીરની વિખ્યાતિ સાંભળી પીરની ખીદમતમાં હાજર થઇ કદમ

બોસી હાસલ કીધી એટલુ જ નહિ પણ તેઓ પીરના મુરીદ પણ થયા. અને જીંદગી પવંત તન મન ધનથી પીરની સેવા બળવતા રહ્યા. આ વખત હી.સ. ૮૩૮ નો હતો.

મેમણીની ઉત્પત્તિ.

મેમણ કામની ઉત્પત્તિ લોહાણા ક્વમમાંથી થય છે આ મેમણ લોકો શરૂઆતમાં સર્વે હીંદુ હતા. એમની ક્વમને સીધીમાં મોતા યાને લોહાણા કહે છે. મુળ ઉત્પત્તિ આ લોકોની સીધ દેશમાંથી છે. તેઓ ઇસલામમાં ૫૧૧ વર્ષ ઉપર એટલે હી. સ. ૮૩૮ માં દાખલ થયા છે. તેઓ અસલથી જ ઉતરતી પંકતિના નહિ પણ ખાનદાની હતા તેમની ૮૪ નુઓ હતી (તેઓ કમીલાને પોતાંની ભાષામાં તુખ કહ્યા કરે છે. જેથી ઇસલામનો સ્વીકાર કીધા બાદ પણ કમીલાના અર્થમાં તેજ શબ્દ વપરાય છે) પ્રથમ જે ઇમાન લાવ્યા તેનું નામ માણેકજી હતું. તેઓ પોતાની જાતિના પટલ એટલે ઉપરી હતા. તેમના દીકરાનું નામ સ્વજી હતું ઇસલામમાં આવ્યા બાદ હઝરતે તેનું નામ અહમદ રાખ્યું. તેમને ત્રણ પુત્રો હતા. બે ઇસ્લામ લાવ્યા અને એક હિન્દુ સ્થિતિમાં જ રહ્યો, મુસલમાન થયેલા બે પુત્રો પૈકી એકનું નામ સુંદરજી અને બીજાનું નામ હંસરાજ હતું. હઝરતે સુંદરજીનું નામ આદમ અને હંસરાજનું નામ તાઝ મુહમ્મદ રાખ્યું. જ્યારે શહેરના આ બન્ને મોટા આગેવાન પુરૂષો હઝરત પર એતેકાદ લાવી ઇસલામમાં દાખલ થયા ત્યારે તો શહેરના નાના મોટા એક પછી એક ઇસલામથી મુશર્ફ થવા લાગ્યા. તે એટલે સુધી કે લોહાણાની જાત માંથી એકદમ સાથે ૭૦૦ ધરોએ ઇસ્લામ કમુલ કર્યો અને આ સર્વે

લોકોનું હંમન પુરેપુરું જોઈ હજરતે તેમને મોમીન નામનો ખેતળ આપ્યો. હજરતે એક મુશ્કરક દીવસ મુકરર કરી જાહેર કીધું કે અમુક તારીખે આદમને પોશાક આપીને તમામ જમાતનો આગેવાન મુકરર કરવામાં આવશે આ મુકરર કરેલા દીવસે નવેસરથી તેમને મોમીનોના શેડ અને પટેલ તેમવામાં આવ્યા. એ પ્રમુખે શેડ આદમ માટે જુદા જુદા ચાર પોશાકો આવ્યા (૧) હજરત તરફથી, (૨) ગીઝનીના શાહ તરફથી, (૩) સીધના હકીમ મરકમખાન તરફથી, (૪) સમસુત જમાત તરફથી આ ચાર પોશાક આપી તેમને શેડ અને પટેલનો ખીતાબ આપવામાં આવ્યો, મોમીન શબ્દ ઉપરથી મેમન (મેમલ) માં બદલાઈ ગયો. આ ખેતાબ આ લોકોને હજરત પીર યુસુફદીન (રેહ૦) એ અર્પણ કરેલો છે અને ઇસ્લામની દવલત પણ હજરતના પ્રતાપથીજ નસીબ થઈ છે.

બોમ્બે ગેઝીટીયરમાંથી મેમલ ઉત્પત્તિનો ઉતારો.

બોમ્બે ગેઝીટીયર કચ્છ, પાલનપુર, મહીકાંડા વોલ્યુમ પાંચમું પ્રકરણ ત્રીજું પૃષ્ઠ ૮૩ માં મેમલ કવમની ઉત્પત્તિ વિશે કેટલીક હકીકત પ્રગટ થયેલી છે. જે માહેથી જરૂર પુરતા બાગનો ઉતારો નીચે મુજબ છે:—

“ આશરે ૬૧૭૮ મેમલ શખ્સો થોડાક સીધમાંથી અને કેટલાક કચ્છમાંથી મુખ્યત્વે કરીને લોહાણા જાતિમાંથી થયેલા છે. સીધના શખ્સો ઇ. સ. ૧૪૩૩ (૮૩૮) હીજરી) માં લોહાણામાંથી મેમલ થવાનું કહેવાય છે. અને તેને મોમીનો એટલે આસ્થાવાલા એવું નામ પ્રખ્યાત પીરના પીર સહબદ અબ્દુલ કાદર ઝીલાનીના વંશના પીર યુસુફદીન અગદાદવાલાએ આપ્યું છે. તેઓના મેમલ થવાની

વાત એમ છે કે લોહાણા ન્યાતના એ શખ્સો નામે સુંદરજી અને હંસરાજ સીધની તે વખતની રાજ્યધાની નગર હટ્ટા શહેરમાં રહેતા હતા. એ વખતે ત્યાં ગીઝની રાજાનો ખંડીયો રાજા નામે મરકબ ખાન રાજ્ય કરતો હતો સમ્પદ યુસુફુદીન કે જેવણ ત્યાં ૧૪૩૨ માં આવ્યા હતા તેમના ફેટલાક પરચા (કરામતો) જોઈને એ લોકો ૧૪૩૩ માં મુસલમાન થયા અને સમ્પદ સાહેબે તેમને અનુક્રમે આદમ અને તાજમુહમ્મદ નામ આપ્યું. આશરે ૭૦૦ લોહાણા કુટુંબોએ તેમનું અનુકરણ કયું અને સુંદરજી (આદમ) ને ઇ. સ. ૧૪૪૧ માં તેઓની જમાતનો આગેવાન બનાવ્યો. આ લોકો આદમના પંડિત કોટો (કના)ની આગેવાની તળે રાવ ખેંગારજીના આમંત્રણથી કચ્છમાં આવી વસ્યા જ્યાં તેઓની સંખ્યા ખીજા કચ્છી લોહાણાના ફેટલાક મેમ્બરોએ ધર્મ બદલીને ઇસલામ કબુલીને વધારી હતી.

મેમ્બરો ઉપર મુસીબતોનું વાદળ.

આ ૭૦૦ કુટુંબો પછકા પાછળથી ઘણાને નગર હટ્ટા છોડી જવાની ફરજ પડી આ નગર હટ્ટાનું વતન તથા જ્યાં મોટાનું કારણ એમ જણાવવામાં આવે છે કે જ્યારે લોહાણા કવમના ૭૦૦ કુટુંબો ઇસલામમાં દાખલ થયા ત્યારે લોહાણા કવમમાં મોટો ગમરઠ અને ખગલજાટ ફેલાઈ ગયો અને તેઓની એક મોટી સલા તેઓના તે વખતના મોટા ધર્મ ગુરુઓ જોશી ટેકમલ, જોશી નંદમલ, જોશી આહુમ અને જોશી ભરમલના વડપણ નીચે મલી અને તેઓએ ઇસલામ મતમાં દાખલ થયેલા લોહાણાઓ સામે તેઓની વહુ દીકરીઓ રોકવાની સખત તાજવીએ કીધી. તેઓની આ એકસંપીથી

નવા મુસલમાનોને બારી ખમવું પડ્યું. તેઓના સંસાર વ્યવહારના કાર્ય ધણા ગુચવણ બધી અને મુશ્કેલ થઈ પડ્યા તોપણ તેઓ પોતાના ઇરાદા પરથી જરાપણ નહિ હટતા ઇસલામને ચીવત અને મુસ્તાપણે વગળી રહ્યા.

પોતાની ઉપર આવી પડેલી મુશ્કેલીઓનું તેઓએ પીર સાહેબ ખાસે વર્ણન કર્યું અને આ સંબંધમાં શું કરવું તે માટે તેઓની સલાહ પુછી, પીર સાહેબે તેઓના હકમાં દુઆ કીધી અને તેમને પરદેશ નીકળી જવાની સલાહ આપી. આ સલાહ મુજબ નવા મુસલમાનો (મેમલો)એ તુરતજ અમલ કીધો અને તેઓ પોતાના ઘરખાર તથા માલ મીલકત વેચી નગર છૂટાની નજીકમાં આવેલ “વરાયા” ગામે આવી રહ્યા અને અગ્રીજ તેઓએ પે.ત.નો વસવાટ કીધો. ત્યાર પછી તેઓ માહેતા રહેને રહેને કાઠીયાણ, ગુજરાત, કચ્છ વિગેરે તરફ ધંધા રોઝગાર ગાટે નીકળી ગયા કે જેનો અહેવાલ હવે પછી આપવામાં આવશે.

નગર છૂટા કાં છોડવું પડ્યું ?

આ નવા ઇસલામીઓને નગર છૂટા શહેર જે સંજ્ઞે વચ્ચે છોડવું પડ્યું તેના કારણે ખારીક વિચાર કરતાં ઘણાજ બ્યાજખી હોવાં જોઈએ, કેમકે જ્યારે સાતસો લોહાણા કુટુંબો પોતાનો હિન્દુ ધર્મ તણ ઇસલામી થયા હશે ત્યારે તેમના મુળ હિન્દુ જાતિના લોકો તેમના આ કાર્યથી ખડુજ નારાજ થયા હશે, એટલુંજ નહિ પણ તેમની સાથે દ્વેષભાવ અને દુશ્મનીથી વર્તવા લાગ્યા હશે. એક ધર્મ તણ બીજા ધર્મમાં જનારા લોકો સાથે મુળ ધર્મના લોકો ખડુજ અદેખી અને સખત વર્તણુંક ચલાવતા હોવાના ખરા હાખલાઓની કાંઈ ખોટ નથી. આ જાખતના

એકથી વધુ દાખલાઓ રજુ કરી શકાય તેમ છે. ઇસલામના સ્થાપક હઝરત મુહમ્મદે (સલ્લ૦) ન્યારે ઇસલામ જાહેર કર્યો અને લોકોને ઇસલામમાં દાખલ કરવા માંડ્યા ત્યારે ત્યાંના મુર્તિપુજકોએ આપ તથા આપના સહાપ્તિઓ અને અનુયાયીઓ તરફ જે જુલમી વર્તન ચલાવેલું તેનું હૃદયભેદક વર્ણન તવારીખોમાં મળેલું છે. ખ્રીસ્તી ધર્મમાં ન્યારે પ્રોટેસ્ટન્ટ વર્ગ ઉભો થયો ત્યારે શરૂઆતમાં નવા વર્ગને ધણું ખમવું પડ્યું. જુના રોમન કેથોલીક વર્ગે આ નવા વર્ગના લોકોના કરેલા કરપીણ ખુનો પથ્થરને પીગળાવી નાખે તેવા અષ્ટિત કાર્યોની નોંધે ખ્રીસ્તી તવારીખમાંથી મળી આવે છે. આવા બનાવો કાંઈ પ્રાચીન કાળમાંજ બનતા હતા એમ નહીં પણ ચાલુ જમાનામાં પણ બનતા દ્રષ્ટિ યોગ્ય થાય છે. હિન્દુસ્તાનના હાલના એકથી વધુ દાખલાઓ રજુ કરી શકાય તેમ છે. દાઉદી વોહરા ક્વમમાંથી છુટી પડેલી સુલેમાની, જાફરીયા તથા અલીયા ક્વમ તેમજ ખોજા ક્વમમાં આગાખાની જમાતથી, છુટી પડેલી સુન્ની તથા ઇસનાશરી જમાતોને પોતાની મુજબ જમાતોથી સંસાર વ્યવહારના કાર્યમાં બહુ વેઠવું પડ્યું છે.

એ મુજબ ન્યારે લોહાણા ક્વમના સાતસો કુટુંબો પોતાના મુજબ જાતિમાંથી છુટા પડી ઇસ્લામી થયા હશે ત્યારે તેમને તેમની મુજબ હિન્દુ જાતિ તરફથી કેવા પ્રકારનો ત્રસ ભોગવો પડ્યો હશે તે ઇતિહાસિક અને દ્રષ્ટિ સાંમેના બનાવોથી સમજી શકાય છે.

સીધામાં જો કે મુસલમાની રાજ્ય હતું, છતાં એક રાજ્ય એક ક્વમના સંસારીક સંબંધમાં કેવી રીતે હાથ નાખી શકે! કારણ જે કુટુંબો ઇસલામમાં દાખલ થયા હતા, તેમના ખીજા કેટલાક સગાં

સંબંધીઓ પણ હિન્દુ સ્ત્રીઓ હશે, ધણે ઠેકાણે પોતાની પુત્રીઓના સગપણ તથા લગન કીધાં હશે અને ધણી કન્યાઓને પોતાના પુત્રોના સગપણમાં પણ લીધી હશે. મતલબ કે આવી રીતના સગપણો અરસ પરસ વેલાઓની આફક ગુન્યવાદ ગયેલાં હોય છે આ કારણે તે સગાઓ તરફથી પણ તેમના પર ફેટલો બધો ત્રાસ આવી પડ્યો હશે કેમકે ઉપરની ખીનાથી મુળ લોહાણા સ્ત્રીના ધર્મગુરુઓ તથા લોકોએ મુસલમાન થનાર લોહાણા સાથેનો વેપાર રોજગાર, કન્યાની આપ લે તથા બોક્સ્યાલનો સંબંધ તોડી નાખવાનું જણાય છે. ત્યાર પછી તેવા ગામ થા શહેરમાં દીવસો કેમ ગુજરી શકાય? ઉપરાંત વેપાર રોજગાર તથા ખીજી બાજતોનું મેદાન પણ હિન્દુઓના હાથમાંજ હોયું જોઈએ આ બધી ખીનાથી સીદ્ધ થાય છે કે નગરકુટ્ટામાં નવા મુસલમાન થયેલા લોકોને પોતાનું વતન તજવાના કારણે કેવા બ્યાજખી હતા.

મેમણો વરાયા ગામમાં.

ઉપરના અહેવાલ પરથી જણાય છે કે મેમણો નગર કુટ્ટા તજી થોડે છોટે આવેલા “વરાયા” ગામે જઈને વરયા, જેની સંખ્યા ૭૦૦ ઘરની હતી. જેમાં ૧૦૦-૧૫૦ જનાઓ અવસ્ત બચ્ચાં સાથે હતાં અને બાકીના વાંદા જેવા થઈ પડ્યા હતા કારણ કે નગર કુટ્ટા ના મુળ લોહાણાઓએ પોતાના ધર્મ ગુરુના વડપણ નીચે સભા બોલાવીને તેઓની વહુ દીકરીઓને રોકવાનો બંદોબસ્ત કીધેલો હોવાનું ગયા અંકમાં આપણે વાંચી ગયા છીએ. તે ખીનાને આ વાત સંપૂર્ણ ટેકા આપે છે અને ખુદલું જણાઈ આવે છે કે તેઓની

એક સંપીથી ધણુકેને પોતાની સ્ત્રીઓ તજવી પડી હતી અને તેઓ સ્ત્રી વગરના થઇ પડ્યા હતા.

કાઠીયાવાડ—હાલાર.

ઉપરના ૭૦૦ ધરે વસાયા ગામમાં આવી રહ્યા પંજી થોડી મુદતમાં તે પૈકીના કુટલાક જણાઓ ૧૦-૧૨ ટોળામાં વહુંચાઇ જઇને લધા નામના એક આગેવાનની સલાહ મુજબ કાઠીયાવાડ તથા હાલાર પ્રાંતમાં ધંધે રોજગાર તથા વસવાટ કરવાને માટે ઉતરી પડ્યા જ્યાં તેઓ ઇજ્જત આપે અને કુટુંબ કપીલાવાલા થઇને રહેવા લાગ્યા કે જે આજે કાઠીયાવાડના લગભગ દરેક મુખ્ય શહેરો માં આલ અવલાદના વધારા સાથે આખાદી અને શાંતી સાથે રહેલા નાજરે પડે છે.

સુરતી મેમણો.

ખીજા કુટલાક લોકો સુરત બંદર જઇને ઉતર્યા. આ વખતે સુરત વેપાર રોજગારનું મુખ્ય સ્થળ હતું. તેથી તેઓ તુરતજ ધંધે લાગી ગયા અને સુરતમાંજ કુટુંબ કપીલાવાલા થઇને રહેવા લાગ્યા જેઓના વંશજોને હાલ સુરતમાં મવળુદ છે કે જેઓ સુરતી મેમણોને નામે ઓળખાય છે.

સીંધી મેમણો.

કેટલોક ભાગ સીંધી ઇલાકાના મુખ્ય બંદર કરાંચી તરફ ગયા અને ત્યાં કુટુંબ કપીલાવાલા થઇ વસવાટ કરીને રહ્યા. તેઓની અવ લાદ કરાંચી અને આબુખાબુના ગામોમાં આજે સીંધી મેમણોના નામે પ્રખ્યાત છે.

પંજળી મેમણો.

આસરે પચાસેક નવજુવાન ભાઈઓની ટોળી પંજળ તરફ ઉપડી ગઈ. તેઓ લાહોરમાં જન્મે વસ્યા. તેઓની અવજાદનો આજે મેમણના નામે તો પનો લાગતો નથી. પરંતુ તેઓની પ્રથમની ૮૪ નુખો હતી તે પૈકીની ધકડા, માણેક, ખખર, ખોખરીયા, રાચા, મટા, મજીદીયાની નુખોથી ઝોળખાતી અવજાદ આજે પણ પંજળમાં મજબૂત આખર સાથે દસ્તી ધરાવે છે.

કચ્છ તરફ રવાનગી.

એક ટોળો જે કુટુંબ કમીલાવાનો હતો તે લગભગ ૧૦૦ વરસ પહેલાં વરાયા ગામમાંજ વસવાટ કરીને રહ્યો હતો. તે એ પછી કચ્છ તરફ ગયો.

તવારીખમાં પડેલું લ'ગાણું.

પંજળ, રીંધ, કાઠીયાવાડ, હાલાર, સુરત વગેરે સ્થળોએ જઈ વસેલા મેમણોની ત્યાર પછીની વિગતે તવારીખ મળી શકતી નથી પણ જેઓ વરાયા ગામે રહેતાં હતાં તેઓના સંજ્ઞામાં પાછળથી થયેલા ફેરફારને લગતી કેટલીક વીગત મળી આવે છે જે નીચે મુજબ છે:-

હીન્દરી સન ૯૬૦ ના અરસામાં હિન્દુસ્તાનની રાજધાની શહેર દહેલીમાં ચોકકસ પ્રકારની રાજ્યદ્વારી ખટપટ ઉપાન થઈ અને તેને લીધે દેશના મોટા ભાગમાં અશાન્તી ફેલાઈ આ અશાન્તીની માઠી અસર વરાયા ગામ ઉપર પણ પડી એટલે કે રાજ્ય કારોબાર

રમાં અધેર ફેલાવાથી ધાડપાડુ લુંટારાઓનો દોર વધી પડ્યો અને વરાયા ગામ ઉપર પણ એક એ વખત ધાટ પડી. ઉપરાંત ત્યાંના હિન્દુ કવમ પણ આ મેમણો સાથે જોડતા એખલાસથી વર્તન ચલાવી વતી ન હોતી. તેથી લાચારીએ વરાયા ગામ પણ હંમેશનું તણ દેવાનો તેઓ (મેમણો) એ કરાવ કીધો અને તે વખતના મેમણુ જમા તના શેઠ (પટેલ) કના ઉર્ફે કરીમદીના જે રવજી ઉર્ફે આદમદ શેઠની ચોથી પેઢીએ ઉતરી આવેલા તેઓની સલાહ મુજબ સર્વે મેમણો પોતાના બાળ બચ્ચા અને માલ દવસત સાથે કચ્છની રાજ્યધાની શહેર ભુજમાં આવીને રહ્યા કચ્છના રાજા રાવ સાહેબ ખેંગારજીએ આ નવા મુસલમાનોનો સારો સત્કાર કીધો જે પરથી આ બનાવ યાદ અપાવે છે કે જે ઇસ્લામની શરૂઆતમાં અસહ્યો (રહીં) ને મકકાના કાફરોના જુલમથી કાયર થઇ એખીસીન્યા તરફ હીજરત કરી ગયા હતા અને ત્યાંનો બાદશાહ નબ્તસી કે જે ખ્રીસ્તી હતો તેણે દરેક પ્રકારે તેમને દીલાસો આપી મોહ્યત જાહેર કરીને પોતાના રક્ષણમાં લીધા.

શાં. ૧૫૯૭ માં કુટુંબી કખીલાવાલા મેમણો
કચ્છમાં આવ્યા.

કના શેઠની સરદારી હેઠળ આ કુટુંબ કખીલાવાલા કચ્છમાં આવ્યા ત્યારે ગુજરાતી સન ૧૫૯૭ હતો કચ્છની રાજધાની ભુજ શહેર છે ત્યાંનો રાજા રાવ સાહેબ ખેંગારજી નામનો હતો અને એજ રાજાએ દેશને વધારે આબાદ કીધો હતો અને તેણેજ સંધિથી મેમણોને કચ્છમાં બોલાવ્યા હતા. ચુનાચે કના શેઠની સાથે મેમણો

કચ્છમાં આવ્યા ત્યારે રાજાએ કના શેઠને પોશાક અને શેઠનો ખેતાખ આપ્યો.

{ ત્યાર બાદ ગુજરાતી સન ૧૬૪૨ માં રાવ સાહેબ ખેંગારજી ગુજરી }
{ ગયા તેમની જગો એ તેમના કુવર ભારમલજી ગાદીએ બેઠા }

કના શેઠ અને મેમણોને રાજા તરફથી બહુ માનમરતબો મળ્યાથી તેઓ કચ્છમાંજ રહેવા લાગ્યા અને કના શેઠે ભુજમાં એક મસજીદ બનાવી તેમને એક મેમન નામનો છોકરો થયો તેણે પણ ત્યાં એક મસજીદ બનાવી અને મોહલલાનું નામ મેમન મોહલજો રાખ્યું અને એક આલીશાન મકાન પણ પોતા સાથે બનાવી તેમાં રહેવા લાગ્યા. તેમનો ફરજંદ કાનજી નામનો થયો તેણે પણ એક મસજીદ બનાવી. આ વખતે હજરત પીરને પીરની અવલાદમાંથી એક સાહેબઝાદા અહીં આવી રહ્યા હતા તેટલા માટે આ મસજીદનું નામ પીરવાળી મસજીદ મશહુર છે એવીજ રીતે પેઢી દર પેઢી એ કુવાઓ મુશફર ખાનાઓ તળાવો બનાવ્યા છે. યુનાચે કચ્છી મેમન કવમ જાહેર ઇસલામી કાર્યોમાં છુટા હાથથી પરંતુ યથાશક્તિ પ્રમાણે જે કાંઈ સંખાવત કાંધી છે તે એટલી બધી તો પ્રસિધ્ધ છે કે તે માટે હિન્દુસ્તાનની કોઈ પણ પ્રજા ભાગ્યેજ પોતાનું અંગણુ પણું બતાવી શકે મેમણુ કવમની નાદર સંખાવતોનો લાભ સંઘળા મુસલમાનોને એક સરખી રીતે મળતો રહ્યો છે મેમણુ કવમની શાહી સંખાવતનું પ્રમાણુ મોટે ભાગે નાત જાતના તફાવત વગરનું છે જે એમ કહેવામાં આવે કે ખાસ પોતાની કવમ માટેજ યતીમખાના મદદેસા મુસાફરખાના વિગેરે બનાવ્યા છે અને સામાન્ય ઇસલામીઓના લાભ અર્થે કાંઈ

દરેક નથી તો તે કહેવું તદ્દન ભુલ લહેવું છે અલગતા તેમની ખાસ સંસ્થાઓ પણ છે અને તેનો લાભ માત્ર મેમ્બર ક્વમ્બર લાભ શકે છે પરંતુ તેનું એ કામ ગેર વ્યાજખી ગણી શકાય નહિ હિંદુસ્તાનની લગભગ દરેક જાહેર ક્વમ્બો પૌત પૌતાની ઉન્નતિના પગથાવા પર ચઢવાની શરૂઆત તરીકે પૌતાની જ્ઞાતિ માટેજ પ્રથમ સાધનો ઉભા કરે છે દાખલા તરીકે પારસીઓ, હિન્દુઓ, ખ્રિસ્તીઓ, બૌદ્ધોઓ વિગેરે ક્વમ્બોએ પૌત પૌતાની જ્ઞાતિના હિત માટે અનેક સંસ્થાઓ ઉભા કરી છે. તેવું પગલું કાઢવાનું રીતે ગેરવ્યાજખી નહિ પણ સ્તુતી પાત્રજ ગણી શકાય છે તો પછી મેમ્બર ક્વમ્બ અવલખેશ પાંચે દરેકેની કહેતી પર અમલ કરીને પ્રથમ પૌતાની ક્વમ્બના લાભ અર્થેજ પૌતાના નાણાનો સદ ઉપયોગ કરે તો તેમાં તેણે ખાટું શું કયું? મેમ્બર ક્વમ્બને પૌતાની જ્ઞાતિ માટે સ્વતંત્ર સંસ્થાઓ બની કરવાનો હક છતાં મેમ્બર ક્વમ્બે ઇસલામીઓના હિતના કાર્યમાં પણ મોટી સખાવતો કરીએલી છે જે સખાવતોનો આંકડો પૌતાની ક્વમ્બના લાભ અર્થે કરીએલી સખાવતોથી વધી જાય તેમ છે.

ઉપર મુજબ કચ્છી મેમ્બર તવારીખ તપાસવાથી માલમ પડશે કે કુટુંબ કમીલાવાળા વરાલા ગામમાં ૧૦૦ વરસ મુઘી પૌતાની લોહી શુધ્ધીની જલવણી સાથે (ટાલા ગીલાહ) જમાતની રીઠીએ સરાહ માફક રહ્યા છે. ત્યાર પછી કચ્છ આવ્યા ત્યારે બધા મેમ્બરો આવેલા છે અગર જમાત તરીકે રહેલા નહિ હોતે તો કચ્છ બધા મેમ્બરો આવી સકતે નહિ.

અત્તહમ્મે લીલ્લાહ આપણા વડવાઓએ લોહી શુદ્ધીની
બત્રાણી માટે આંધેલા ધારા આજ દીન સુધી ચાલતા આવેલા છે.

પણ અહમોસ સાથે કહેવું પડે છે કે આપણા કેટલાક અણુ સમગ્ર
ભાષાઓ આપણા વડવાઓના સરાહ મુજબ આંધેલા ધારાને તોડ્યા
આહાર પડી ચુક્યા છે જે ૫૦૦ વરસ સુધી નહિ બનેલો બનાવ
આજે બનાવવા માગે છે. માટે આ પુસ્તક મને લખવું પડ્યું છે કે
આપણી કવમમાં એ ખરાબીઓ પેદા થાય નહિ અને એ પુસ્તક
છેલ્લે સુધી વાંચવાની આપને ખાતરી થશે કે પર નતીલી સ્ત્રીથી
કવમને શુ શું હાની થાય છે.

THE KABLI TRADE SERVICE.

ADVERTISING AGENTS & DEBT COLLECTORS.

KAMBEKER STREET, BOMBAY. 3.

Dear Sirs,

You may be aware that a number of
merchants, landlords and other persons write off
every year as bad debts claims aggregating
P.T.O.

in a large sums that they may have against parties either residing in the towns or in the Maffasil.

We are specialists in the line and offer our services to you for recovering such claims or realising the amounts of the decrees, if any, that may have been obtained by you.

As for our remuneration we may point out that we charge the same on the basis of a certain percentage of commission on the sum realised, and in return for the same we use our very best endeavours to recover the out standings.

A number of our constituents have acknowledged with satisfaction the services rendered by us in recovering such claims, with due promptness, and we request you to give us a trial which you will find to your advantage.

We remain,

Yours faithfully,

Salehmahomed HaJI Haroon Kabli,
Proprietor of the Kabli Trade Service.

શુદ્ધ કે અશુદ્ધ

— :: :: —

પ્રકરણ ૧ જી.

મહામદઅલી રોડની સડક.

દેખ અથ તુહકી કીસતી કે બચા ને વાલે
આયા ગીરહાબે હવાદીસ મે શકીના અપના
ઇસ મુસીબતમે અગર તુ બી હમારા ન મુને
અવર હમ કીસસે કહે જાકે ફસાના આપના

સાચકાળના સમયમાં સુર્ય રક્તવર્ણ યુક્ત થઇ સરિષ્ટ ઉપરથી
છુપાઇ જવાની તક્યારીમાં છે પક્ષિઓ કીલ કીલ કરતાં પોતાના
માળા બહિ જાય છે; મીલના મગ્નુરો આખા દિવસની મગ્નુરીથી
છુટેલા હોવાથી ધર તરફ વિદાય થાય છે શાખીન યુવાન પુરુષો આગ
બગીચામાં ફરવા જવાને માટે પોતાનો ડરેસ સજી નીકળી પડ્યા છે.
અને નિશાદેવી પોતાનો અમલ હળવે હળવે પ્રસરાવતી જાય છે.
આ વખતે મહામદઅલી રોડ પરની સડકનો દેખાવ મનને આનંદ
પમડી આશ્ચર્ય ચકીત કરે તેવો લાગે છે. ઠેક ઠેકાણે વીજળીના
દીવાઓ થઇ રહ્યા છે, દીવસ કરતાં રાત્રે માલુસની બીડ વધારે માલુમ

પડે છે. આ વખતે પાનવાળીની દુકાને ગ્રાહકોની તડામાર ચાલતી જોવામાં આવે છે મહમદઅલી રોડ ઉપર આવેલી ઇસ્લામી, યાદગાર હોટલ નો દેખાવ તો આ વખતે ધણો રમણિય થઇ પડ્યો છે. કારણ કે આ વખતે દરેક શોખીન પુરૂષો પોતાના મિત્રમંડળ સહિત ત્યાં ખેઠેલા નજરે પડે છે શોખીનોના વિચારો તથા ગોઠવણો અહીંજ થતાં હોય તેવું માલુંમ પડે છે. આ વખતે અમ્મરે રત્રીના સાડા આઠ વાગ્યાનો સમય થયો હતો તે અરસામાં ચાર પાંચ યુવાન મિત્રોની બનેલી એક ટોળી એ હોટલમાં ગઇ, હોટલવાળાને ચાહ કોફી સોડા કેક લાવવાનો હુકમ કરી તેઓએ પોતાની વાત શરૂ કરી.

આ ટોળીમાં સઉથી અગ્રેસર ગણાતા યુવાન તરફ આપ દ્રષ્ટિ નાંખશે તો સહેજ માલુમ પડશે કે તે કોઇ ગૃહસ્થનો પુત્ર હોય તેવું લાગતું હતું ને બીજાઓ તો જાણે મફતીઆ ભાઈખંધ હોય તેવો ભાસ થતો હતો આ વખતે માખણીયા દલાલમાં ના એ કે પોતાની વાત શરૂ કરી.

મુશા-પોતાના અગ્રેસર સામુ જોઇ-કેમ મિત્ર ઇબરાહીમ આજનો દિવસ ધણેજ આનંદી છે, કારણ કે આજ આપણે તે મશુકનું મત મેળવવા ભાગ્યશાળી થઇશું !

ઇબરાહીમ—પ્યારા મિત્રો તમે અહીં આ વાત કરતાં અચકાતા નથી પણ જે આપણી વાત કોઇ જાણશે તો આપણો પાપનો ઘંડો ફુટી જશે માટે લાંબી ટુંકી જવા દો અને આજે હું તમોને અહિયાં લઇ આવ્યો છું તેનું કારણ કે આજે નવ વાગે આપણી જમાત બેગી થાય છે તેમાં મારી પણ એક અરજી છે તે વંચાશે અને તેના પર વાદવીવદ થશે તેના પર તમે ખુબ જોર આપજો.

મુશા—ક. ઇ ઇભરાહીમ તે શું અરજ છે તે હમે ને સમજાવો તો ઠીક કરાણુ ત્યા જમાતમાં કંઈ કાચો કપાઈ નહિ જાય.

ઇભરાહીમ—ભાઈઓ ! આપણી જમાતનો કાયદો કેટલો ખરાબ છે કે આપણે પર ન્યાતીલી સ્ત્રી ને લગ્ન કરી લાવીએ તેનો સાદ જમાતમાં ફરે નહિ અને તેની ઓગાદનો પણ સાદ ફરે નહિ તે બાબતમાં મેં અરજમાં લખ્યું છે કે આપણી જમાતનો આ કાયદો કહાડી નાખવું આપણી મત સાથે શેઠ કાસમ અને શેઠ હાસમ પણ મંજૂર છે એથી એ શેઠો પણ આપણે ને મદદ કરશે.

મુશા—હા. હા. એમાં શું વળી એ કાયદો જોઈએ શું કરવા ?

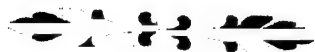
ઇભરાહીમ—ભાઈઓ ચિંતા ન કરો ઉતાવળે આંખા પાકતા નથી પણ એટલું તો યાદ રાખજો કે એના જે વીરૂધ્ધ છે તેને તો જરા વારમાં જુસી નાખસુ. હવે ઉતાવળ કરો નવ વાગી ગયા છે આપણે ત્યા જલદી જવું જોઈએ (આટલી વાત ક્યાં પછી તેઓ પોતાની ડીસીઝ ખાલી કરી ચાહ કારીના પ્યાલા પીને તાઇયાર થઇ બીલના પછસા આપી ચાલતા થયા) આ વખતે રાત્રીના નવ વાગી ગયા હતા આ મિત્રો અરસ પરસ વાતો કરતા કરતા જમાતખાના આગળ આવી પહોંચ્યા.

ઇભરાહીમ—મિત્રો મેં તમોને સમજાવ્યો છે એના મોટે સાવધાન રહેજો વળી તમને કહું છું કે જોવો હું અથવા કાસમ શેઠ કે હાસમ શેઠ કાંઈ બોલે કે તમો તરત અલ્લાહો અકબર કરી મોટો ઘોંગાટ કરી નાખજો ને મોટે મોટેથી જુમો પાડજો કે બરોબર છે બરોબર છે પછી જરાવારમાં આ કાયદો પાસ કરાવી લેશું પણ

તમે ના હીમત પ્રશ્ન નહિ એમ કહી બધા મિત્રો જમાતખાનાની અંદર દીવાનખાનામાં આવી બેઠા.

આ દીવાનખાનું ઘુની દબથી ગોઠવવામાં આવ્યું હતું તેની આગુઆગુની બીંતો ઉપર સુંદર છબીઓ ટાંગવામાં આવી હતી તે તેમાં ચાર મોટા કપાટો ગોઠવવામાં આવ્યા હતાં તેની એક આગુ સુંદર ગાલીચા ઉપર ગાદી તક્યા નાખી દીધા હતા આ વખતે શેઠ દીવાનખાનામાં હુકમો ગગડાવતા બેઠેલા હતા અને થોડા ખીન્ન જમાતના ભાઈઓ બેઠા હતા અને ખીન્ન ભાઈઓની આવવાની વાટ જોતા હતા.

ભાઈઓ આપણી વાર્તામાં ભાગ લેનાર આ ઇબરાહીમ કાણ હતાં તે જાણવા દરેક વાંચકવૃંદને આતુરતા થતી હશે તો તમને તે કાણ છે તે આ અદના કલમથી લખેલ ખીન્ને ભાગ શુદ્ધ કે અશુદ્ધ નામની નવલકથામાં જણાવીશ.

પ્રકરણ ૨ જી.

જમાતખાનાનો દીવાનખાનું.

હા ભરસ અબરે કરમ દેર નહિ હય અછી
કે ન હોને કે બરાબર હુવા હોના અપના
હુત્તરે હય કે ફલે કોમકી ખેતી ઇસસે
વરન હોને કો તો આંસુ બી હય દરયા અપના

રાતના દશ વાગ્યાનો સમય થયો હતો મેમણ મહોલ્લા ઉપર આવેલા આલીશાન મકાનમાં વીજતીની રોસતીથી તથા માણસોની કૃત્રી જાણે અત્યારે પણ દીવસ હોય તેવો ભાસ થતો હતો એક માણસને પુછવાથી માણસ પડ્યું કે આ આલીશાન મકાન મેમણોનો જમાતખાનું છે અને આજે જમાત ભેગી થઈ છે. બહાર ઉમેલા થોડા માણસો જે બીડીઓ પુકતા હતાં તેમાંથી એકે કહ્યું કે ચાલો આપણે બનતી ઊતાવળથી જઈ પહોંચીએ કારણ આજે ઇબરાહીમની અરજ છે તે શું પોતાના વીચારો દરશાવે છે તેનાથી આપણે અન્નજીયા રહીશું. આટલી વાત કર્યા પછી તેઓ પોતાની બીડીઓ ફેંકી આ મિત્રો અરસ પરસ વાતો કરતાં કરતાં દીવાનખાનામાં આવી બેઠા આ દીવાનખાનામાં ગાદી તક્યા ઉપર એક વૃદ્ધ પુરુષ વિચાર કરતો બેઠેલો હતો અને તેની આંખુઆંખુ આરસોથી પાંચસો માણસો બેઠા હતાં.

એકા એક આ વૃદ્ધ પુરુષ જેમ માણસ ઉંઘમાંથી હુશયાર થાય તેમ વીચાર કરતાં હતાં તે હુશયાર થઇ પોતાના હાથમાંની હુકકાની નહતી બાબુએ મુઠી ઉભા થઇ કહેવા કાગ્યા બાઇઓ ! આજે જમાત ભેગી થઇ છે તેના કારણે તમે બધા જાણો છો પણ મારી કોમની આજ્ઞા અને એ પરવાઇ જોઇ મને અફસોસ થાય છે. કારણ આજે નવ વાગે જમાત ભેગી થવાની હતી પણ હમણા દશ વાગ્યા છે તો પણ હજી પુરા બાઇઓ આવ્યા નથી હવે જમાતનો કારભારી મીનીટ વાંચી સંભળાવશે પછી શેઠ યાકુબ જમાતમાં આવેલી અરજીઓ વાંચી સંભળાવશે તે ઉપર તમે પુરેપુરો વીચાર કરી જવાબ સવાલ કરજો કારણ તમોને સત્ય પામવા માટે અઘાગ પ્રયત્ન કરવો જોઇએ અને જમાત પ્રત્યેથી એ તમારી વફાદારી ફરજ છે એમ સમજવું જોઇએ અને દરેક કામ સંપત્તી કરવું જોઇએ એ વીસે શેખ સાદી સાહેબે પણ કહ્યું છે કે.

દો દીલ યક શવદ ખીસ કુનદ કોહરા

અર્થ—એ માણસ એક દીલ હોય તો પહાડને પણ તોડી નાખે છે ને વળી આ જમાતનો કામ છે એમાં ફક્ત દોષ એકનો સ્વાર્થ હોય તો તે ઉપર વિચાર કરજો કે ખીજાઓને એથી કાયદો છે કે નુકશાન છે.

એ પછી જમાતની મીનીટ વંચાઇ તેના ઉપર શેઠ બાઇઓને પુછી સાદી કરી એ પછી શેઠ યાકુબ અરજીઓ વાંચવા ઉભા થયા.

યાકુબશેઠ—મારા મહેરબાન બાઇઓ આપણી જમાતની મેનેજીંગ કમીટી ઉપર ચાર પાંચ બાઇઓની અરજીઓ જમાતમાં રજુ કરાવવા

આવી છે તેમાં આ પહેલી અરજી આપ બાઇઓને વાંચી સંભળાવું છું તે ઉપર પુરે પુરો વીચાર કરી વાદવીવાદ કરજો.

અરજી.

મહેરખાન પ્રમુખ સાહેબ તેથી મેનેજીંગ કમીટીના મેમ્બરો.

સાહેબો જાત સત્તામ સાથે લખવાનું કે આ અરજી જમાતની પહેલી મતનાર સમસુત સભામાં રજુ કરશેજી.

હું નીચે સહી કરનાર આપ બાઇઓ પાસે અરજ કરે છું કે આપણી જમાતના કેટલાક બાઇઓની ઓલાદ ખીજ ન્યાતની સ્ત્રીમાંથી છે જે અશુદ્ધના નામે ઓળખાય છે તેઓનું જમાતની રૂઠી પ્રમાણે સાદ ફરતો નથી. એ તદ્દન આ અશુદ્ધ બાઇઓને ગેરધન્સાદ થવા જેવો છે વાસ્તે જમાતે ધન્સાદની નજરે જે બાઇઓના સાદ ફરતા નથી તે બાઇઓના સાદ ફરવાનો હુકમ આપવું.

લી૦ સેવક,

ઇબરાહીમ લલા.

ખચુ શેઠ—મહેરખાન પ્રમુખ સાહેબ અને બાઇઓ આ અરજી અશુદ્ધ બાઇઓનાં લગતી છે તેથી જમાતના કાયદા માફક રજુ કરાય નહિ એવી મારી દરખાસ્ત છે.

યાકુબ શેઠ—આ અરજી વિષે મારું કહેવું છે કે હમો અશુદ્ધ તરીકે કોઇને પણ અશુદ્ધ કહેતા નથી જે બાઇઓ ખીજ ન્યાતમાંથી સ્ત્રી લાવ્યા છે અને તેમાંથી ઓલાદ થઇ છે તેને હમો વગર સાદના બાઇઓ કહીએ છીએ બાઇ ઇબરાહીમ પોતાની અરજીમાં અશુદ્ધ

શબ્દ લખી પોતાની ઓલાદનોભી અપમાન કીધાં છે. અને ખચુ શેઠ એ એવી દક્ષીણ કીધી છે કે આ અરજી કાયદાથી વીરૂધ છે વાસ્તે જમાતમાં રજુ કરાય નહિ તે વાજબી છે તો પણ આ ચચાની નીકાલ એક વખત થયેલો હોય તો હર હમેશાની પંચાની નીકળી જાય મારે આ અરજી ઉપર વાદવીવાદ કરી છેવટનો નીવેડો લાવવો જોઈએ, અને બાપ ઇબરાહીમ આ અરજી વીષે શું શું દલીલો લાવે છે તે આપણે સાંભળવી જોઈએ.

ખચુ શેઠ--બાપ ઇબરાહીમને એ બાબતમાં કાંઈ હક નથી કે એવણુ એ વીશે કાંઈ પણ ફર્યાદ કરે કારણુ ઇબરાહીમબાપના ઘેરમાં ખીજ ન્યાતની સ્ત્રી છે તેથી એમાં એ બાપનો સ્વાર્થ છે અગર કોઈ ખીજે બાપ જોતો સ્વાર્થ એમાં નહિ હોય તે કાંઈ કહેવા માગતો હોય તો જમાત સાંભળશે.

ઇબરાહીમબાપ--હું પોતે વગર સાદનો બાપ છું ! એવું તમે પુરૂ કરો છો !

ખચુ શેઠ--બાપ ઇબરાહીમને વગર સાદનો બાપ છે કરી મેં કહ્યો નથી પણ એવણુના ઘરમાં વગર સાદની સ્ત્રી છે તેથી એવણુનો એમાં સ્વાર્થ છે.

ઇબરાહીમબાપ--તો મારા છોકરાને વાદવીવાદ કરવાનો હક નથી પણ મને છે.

હાસમ શેઠ (ઇબરાહીમનો સાથી)--બાપ ઇબરાહીમને વાદવીવાદ કરવાનો હક છે આપણે એમાં બાપ ઇબરાહીમને રોકી શકતા નથી કારણુ બાપ ઇબરાહીમ શુદ્ધ છે.

ખચુ શેઠ--ભલે ઇભરાહીમ ભાઇ શુધ્ધ છે પણ જે વાદવીવાદ થવાનો છે તે વગર સાદના ભાઇઓ વીસે છે તેથી આપણી જમાતની રૂઢી માફક હક નથી.

યાકુબ શેઠ--ભાઇઓ હું અગગ કહી ગયો છું કે હમણા હક છે કે નહિ એ ઉપર આવવાનો નથી પણ એ વાતનો નીવેડો લાવવા સાથે આપણે આજે કોઇથી ભાઇ બોલવા માગતો હોય તો તેને રજા આપવી જોઇએ કારણ આ વગર સાદના ભાઇઓ છે તે પણ આપણા ભાઇઓનીજ ઓલાદ છે આપણે એ લોકોને દરેક રીતે મદદ કરતાં આવ્યા છીએ અને આ સાદની ખામતમાં પણ એ લોકોના દીલથી વહેમ દુર થવો જોઇએ કે એ ખામતમાં પણ આપણે હક પર છીએ કે નહિ.

ખચુ શેઠ--હું યાકુબભાઈની દરખાસ્તમાં એક સુધારો મુકું છું. કે મત આપવાના કામમાં કોઈ વગર સાદના ભાઇએ દખલ આપવું નહિ.

આ સુધારો વધુ મને પસાર થયો અને ઇભરાહીમભાઇ બોલવા ઉભા થયા.

ઇભરાહીમભાઇ--મારા અઝીઝ ભાઇઓ મને કટલી વખત આપણી કોમની રૂઢીઓ ઉપર વીચાર આવે છે કે, શું? ખીજા મુસલમાનો આપણા ભાઇઓ નથી! અગર આપણી ન્યાતમાંથી કોઈ ભાઇએ ખીજા ન્યાતમાંથી સ્ત્રી લગ્ન કરી લાવે તો તે સ્ત્રીનો સાદ ફરે નહિ. અને તે જ ઓલાદનો પચુ સાદ ફરે નહિ તકસીર આપ કરે ને સળ

હોકરાઓ ભોગવે એ કેવો ઇન્સાફ કહેવાય વાસ્તે આ કાયદાને હમે
શનાં સાર રળ આપવી જોઈએ.

ભાઈ ઇબરાહીમનું આટલું બોલવું કે દીવાનખાનામાં ભાઈ
ઇબરાહીમના સાથવાલા મોટા ગોંધાટ કરી વહા, વહા ખરેખર છે
ખરેખર છે અલ્લાહો અકબર કરી બુમાબુમ કરી નાખ્યા અને મુસા
ભાઈ જલદી ઉભા થઈ ગયા.

મુસાભાઈ--(ઇબરાહીમનો સાથી) હું ભાઈ ઇબરાહીમને ટેકા
આપું છું.

શેઠ--ભાઈઓ તમે જે વધારે મતે પાસ કરશો તે થવાનો છે પણ
તમે સમજે કે ગોંધાટ કરી મછી મગર માફક અહીયા તુકાન કરીને
તમે જે ધારસો તે થવાનો નથી વાસને નીરાતે વાઢવીવાઢ કરશો તેમાં
વાજખી ગણાસે. મારા ભાઈઓ તમોને અગર ખરેખરી રીતે કાઠ પણ
તત્વની પરીક્ષા કરવી હોયતો તે માટે પ્રત્યક મનુષ્યે પોતાના મગજને
તદન જ નીર્મળ રાખીને ખીલકુલ તટસ્થ વૃત્તીથી જોવું જોઈએ કેમકે
માણસને કેટલાક વીચારો અને તત્વો તરફ ખાસ પક્ષપાત હોય છે
જેમકે કેટલાક લોકોના અથવા કેટલાક લેખકના અતરાફ વાલાઓ એ
તરફ પક્ષપાત હોવાથી તે સાંભેવાલા તરફ સ્વભાવીક ઉપેક્ષા કરશે અને
પોતાની ટોલીમાંની વાતચરણમાં રહેવાથી તેને એવો પક્ષપાત જ થઈ
જાય છે કે જેથી તે ખીજા બોલવા વાલા અથવા ખીજાના લખાન
વીચાર કર્યા વીનાજ વખોડી કાઢશે એમ કરનાર હમેશાં પક્ષપાતી પણને
લીધે એક પક્ષી જ દલીલો અને વાતો કરે છે જ્યારે ખીજા પક્ષને માટે
મગજના દાર ખીલકુલ બંધ જ રાખે છે પરીણામે તેનો વિકાસ જ

અઝાદી પડે છે. તેના મંડળના વીચારો કુંડના પાણી જેવા બની છેવટે ગંધાઈ ઉઠે છે એટલે વસ્તુતા પાણી હોવા છતાં તે ગંધાતુ હોવાને લીધે તેની નજીક કોઈ જ તુ પણ નથી સ્વભાવીક રીતે જ મનુષ્યો પાણીના વહેતાં ઝગ પાસે જ જાય છે હવે જે ભાઈને વાદવીવાદ કરવી હોય તે ખુશીથી કરે.

બચુશેઠ—ભાઈ ઇબરાહીમ. એ જે કહ્યું છે તેમાં હું બે સવાલો પુછવા-માગુછું (શેઠથી રૂબ માગી.)

શેઠ—હા પુછો.

બચુ શેઠ—ભાઈ ઇબરાહીમ. જે માણસ ચોરી કરવા જાય છે તે પોતે સમજે છે કે ચોરી કરતાં પકડાઈ જઈશ તો જેલની જગ્યાએ જવું પડશે એ તો તમે જાણો છોને.

ઈબરાહીમભાઈ—હા એ તો કાયદો છે કે ચોરી કરતાં પકડાય તો જેલ જવું જ જોઈએ.

બચુ શેઠ—તો શું ! જે માણસ પર ન્યાતીલી સ્ત્રી લગન કરી લાવે છે તે નથી જાણતો કે જમાતનો કાયદો છે કે સાદ ફરસે નહિ.

ઈબરાહીમભાઈ—(ચોડીવાર વીચાર કરી) હા પણ તેને કામમાંથી નહિ મલે તો તે શું કરે.

બચુ શેઠ—(હસ્તાં હસ્તાં) ભાઈ ઇબરાહીમ હું તમોને પુછુ છું કે જે માણસ ચોરી કરી માજસ્ટર પાસે બચાવ કરે કે મને ખાવાને નહિ હતો તેથી ચોરી કાઢી તો શું ! માજસ્ટર તેને જવા દેશે.

હાસમ શેઠ—(ઠભરાહીમનો સાથી વચમાં બેઢી ઉઠ્યો) તમે માણસેટની દલીલ અહીં શું કામ લગાડો છો પણ બાઇ ઠભરાહીમની દલીલ છે જે આપ તકસીર કરે અને છોકરાને ભોગવવું પડે તેનો તો જવાબ આપતા નથી.

બચુ શેઠ—ઘણી ખુશી સાથે તમારો જે સવાલ છે તેનો જવાબ હું આપુ છું પણ તમારો પોતાનો સવાલ છે જેમાં તમે પોતે તેના આપને ગુનેહગાર ઠરાવો છો તો છોકરા આગળ તેનો આપ ગુનેહગાર છે તો છોકરાને જોઈએ તેવી સજા ને પોતાના આપને કરે કારણ ખીજા કાઈની શું મજાલ છે કે આપ દોકરામાં દખલ આપે. ને વળી જમાતનો તો કાપદો તે છોકરો પેલા થયો તેનાથી આગલનો છે વરુતે તેમાં જમાતને. કાંઈ લાગે વળગે નહિ અને તે ગુનેહગાર તો છોકરાનો છે નહિ કે જમાતનો કે જમાત ઇન્સાફ આપે? બાઇએ હું ખીજા એક બે દલીલો આપીશ. અને તે કેટલી મજબુત. દલીલ છે તે તમે વીચારશો.

એમ સમજે કે એક માણસને જનમ દેસનીકાલે સજા થઇ અને તેવીજ રીતે એક સ્ત્રીને પણ સજા થઇ છે તેવો બેઉ અનંદોમન ટાપુમાં સાથે નીકા કીધા અને તેઓને છોકરા થયા તે છોકરાઓ તેના મા આપ સાથે જ અનંદોમન ટાપુમાંજ રહેશે કારણ તેના મા આપ તે છોકરાઓને મુકસે નહિ અને છોકરાઓ તેના મા આપને મુકસે નહિ ને વળી સરકાર પણ ત્યાંની રહવત વધારવા તેને ત્યાંથી જવા દેશે નહિ તો તમે એને શું કહેશો. શું તેના મા આપના કારણે છોકરાઓને ભોગવું પડતું નથી? એ સીવાય કેટલી બાબતોમાં આપના ગુનાહ છોકરાઓને ભોગવું પડે એવી કુદરતનીજ નેમ છે. એમાં કેટલીક

ખીમારીઓ જેવી કે દમો, દીક, આતેસક વગેરે આપની ખીમારીઓ-
તેની ઓલદમાં ઉતરે છે ત્યારે શું કુદરત ઉપર પણ તમો ઇલગમ
રાખવા માગો છો ? વળી દરેક માણસ પોતે પોતાનો ભવીષ્ય સારી
રીતે વીચારી કામ કરે છે. અને તે ખીલુ ન્યાતની સ્ત્રી લાવે છે
ત્યારે એ અરોઅર સમજે છે કે તેને ઓલદ થશે અને તેનો સાદ
ફરસે નહિ તો તે સમજી વીચારી એ કામ કાઢે છે એમાં આપણે
વીચારવાનો કાષ્ટ નથી. અને ભાઈ ઇબ્રાહીમ કહે છે કે મુસલમાન
ખધા શું ભાઈઓ નથી ? તો ક્યો મેમણ એમાં ઇન્કાર કરે છે. હમો
તો એમજ કહીએ છીએ કે હર એક મુસલમાન એક ખીજના
ભાઈ છે.

મુસાભાઈ--(ઇબ્રાહીમનો સાથી) અચુ શેઠ તમોને ઇબ્રાહીમભાઈએ
સલાહ પુછ્યો કે કામમાંથી કાઢી દોઢરી આપે નહિ તો તે શું
કરે. તેનો તો જવાબ આપતાં નથી ને માછલેટને અનદોમન ને
દમઆને ઉપાડી લાવ્યા ને વળી આપને ગુનેહગાર ઠરવા લાગ્યા.

અચુ શેઠ--મુસાભાઈ એનો જવાબ પહેલા આપ્યો છું ને વળી
પાછો તમો યાદ અપાવ્યા તે હીક કાઢા.

હું ધારતો નથી કે કેઈ પણ ભાઈ સારી ચાલ ચલણનો હોય
અને ચાર પૈસા કમાવતો હોય તો તેને કાવમમાંથી સ્ત્રી મળે નહિ. એ
અનવા જોગ નથી. હા પોતે ગરીબ હોય અને હવેલીનો ખવાજ જોતો
હોય તો ક્યાંથી મલે ? જેવી પોતાની હાલત હોય તેવાજ ઘરમાં ચડે
તો જરૂર તેની વાત કબુલ થાય, લગન કરવા કોણ એવો માણસ છે
જે નહિ ઇચ્છતો હોય ? જે રૂપીયા ૩૦ થી ૩૫ કમાવતો હશે તે

પણ કહેશે કે તેના લગન જલદી થાય તો સારું પણ આજના વખતમાં તે પોતાનો પેટ મુશ્કેલીથી ભરતો હોય તો વળી ખર્ચી છોકરાંને શું ખવડાવે ને કપડા લના ભાડો વગેરે કેમ પુરો કરશે એ કાંઈ વીચાર કરતો નથી ને વળી કહેશે કે મને કાવમમાંથી મક્કતી નથી શું ખાક મક્કશે ? એક છોકરાના મા આપને છોકરા પર પ્યાર હશે તેથી વીશેષ છેકરીના મા આપને છોકરી પર પ્યાર હશે તો શું પોતાની છોકરીને બેઘ વીચારી ખાડમાં હડસેલી દેશે ? કદી નહિ. એ અધી ખરાબીઓ આપણી કાવમમાં કેળવણી નથી તે કારણે છે ખીજી કાવમો જેવી કે ખોખાઓ, પારસીઓમાં છોકરાઓ પોતે જ્યાં સુધી અરેબર પોતાના પગ ઉપર ઉભા રહેવા જેવી હાલતમાં થશે નહિ ત્યાં સુધી લગન કરશે નહિ. અને જ્યારે તે બેશે કે તે પોતે સારી જેવી કમાણી કરી શકે છે અને આયડી બચ્ચાઓનો પોપાણુ કરી શકે તો જ તે લગન કરશે.

મારા મહેરમાન બાપ્તઓ તમે વિચારશો તો વધારે સમજ પડશે કે એક છોકરીના મા આપને છોકરીની ઉંમર વરસ ૧૦ ની થશે કે તેને છોકરીની શીકર રહેશે તેઓ તેના લગન સહ આરતે ચારને થોડી થોડી ચીજને બેગી કરતા રહેશે અને કાગને ટાળે ચારે તરફ બેતા રહેશે કે કોઈ સારા છોકરાની વાત આવે તો હીક અને છોકરીના નશીબ કોઈ સારી જગાએ જલદી ઉઘટે તેના સાર તેનાં માં આપ ખુદા પાસે દુવા માગતા રહેશે અને ખીજી આગુ છોકરાના માં આપને કેટલી શીકર રહે છે એ તમે વીચારી જુવો ! તે કહેશે કે બેઘ બેશું વખત આવવા દો વળી કેટલાક આપણા બાધઓનું

કહેવું સંભળી મને તાબુખી લાગે છે કે તેઓ વગર વીચરે કહે છે કે આપણી કાવમમાં જલદી છોકરી આપતા નથી અને મરીઓ પણ હવેલી જુએ છે એવી કટકીક વાતો કરે છે.

હવે થોડા વખત વારને હું માની લઉં છું ને તમેને પુછું છું કે કાણુ એવો માણસ છે જે પોતાની ઓઝાદને સુખી કરવા કાશીશ કરતો નહિ હોય. તમે પોતે પોતાને આરામમાં રાખવા દરેક કાશીશ કરો છો તો તેથી વધારે શું ! તમારા બચ્ચાઓને આરામમાં રાખવા કાશીશ કરશો નહિ ! દરેક રીતે બરોબર કાશીશ કરી તેના બલ સાથે જીવો. અગર તમે તમારી બચ્ચાઓને બરોબર તપાસ કરવા વગર કાઢીને આપશો અને તે છોકરો બદમાશ શરાખી અથવા તેના ઘેરમાં તેની માં બેસતો દુખ હશે અથવા તે છોકરાનો કાઠી રીતનો દુખ હશે તો તમે ધાતકી આંખોના આંધળા કહેવાશે કે નહીં ! અગર તમાને ખબર હોય તો તમે એવા છોકરાને તમારી બચ્ચી આપશો ! કદી નહિ કદી નહિ અને એવા છોકરા કહેશે કે હમેને કાવમમાંથી છોકરી મળતી નથી તો શું છોકરીના માખાપ આંખે પાટા બાંધી બેઠા છે કે એવા છોકરાને પોતાના જીગરને ઉપાડી આપી દેશે.

લાઇઓ જે માણસ પર ન્યાતીકી સ્ત્રી લાવ્યો છે તેને હું ચેલેન્જ કરું છું કે તે જે વખતે પર ન્યાતીકી સ્ત્રી લાવ્યો હતો તે વખતે તેની જે હાલત હતી તેવીજ હાલતના ધાકરાને હમણા તે પોતાની છોકરી આપશે એ સોગનથી કહી શકે છે ?

અરે એ કદી નહિ અને દુન્યામાં દરેક માણસને ખીજના બચ્ચાંથી પોતાનો બચો વધારે ંહાડો લાગે છે અને છોકરાંથી પણ

વધારે વહાલી ઓકરી લાગે છે એ તરત વીચાર કરશે કે એ ઓકરો જે પગાર લાવે છે. એમાં મારી ઓકરીનો ખર્ચ પુરો કરી સકશે કે ! અથવા તેના જે ફેલરીતુર હશે તેના તરફ જશે એવીજ રીતે દરેક માણસ પોતાની ઓકરીનો બચો કરવા બનતી કોસીસ કરશે.

બાઇઓ દુન્યાની રૂઢી છે કે હમેશા તુલને તુલ મહે અગર એક ઓકરો રૂ. ૧૦૦ કમાવતો હોય તો તે જ્યે કે જે માણસ રૂપિયા ૭૫) કમાવતો હોય તેની ઓકરી ઉપર વીવાહની માંગણી મોકલે તો તે જલદી થશે કારણ તે ઓકરીનો આપ એમ સમજશે કે તે પોતે રૂ. ૭૫ માં પોતાના ધરતો ખર્ચ ચલાવે છે તો એ ઓકરો તેનાથી સારી હાલતનો છે.

બાઇઓ આપણી કાવમમાં કેટલીક મોટા વારસા હીસાવાલી ઓકરીઓમાંથી કોઈક ઓકરીઓના વાલીઓ તે ઓકરીની મીલકત પચાવા સારું કદાચ લગ્ન કરી આપતા નહિ હશે એ વાત બનવા જોગ છે કારણ કે તેઓ એમ ધારે છે કે તે ઓકરી રીઆઝ રીઆઝ મરી જવા પછી તેની મીલકત તેવાને હજમ થઈ જાય તો એવા એકાદ દાખલાથી કાંઈ એમ ઠરતુ નથી કે કાવમમાંથી ઓકરીઓ મલતી નથી.

બાઇઓ કોઈ સારો ઓકરો જે સારી જેવી કમાઈ કરતો હોય અને તેના ધરમાં કોઈ રીત નો દુખ નહિ હોય તેવા ને કાવમમાંથી ઓકરી મલી નથી એવું કોઈ બહાર આવી સાબીત કરી દેખાડે છે ?

હું કહું છું કે એકબી એવો ઓકરો નીકળશે નહિ જે સારો હોય અને તેને કાવમમાંથી ઓકરી મલી નથી.

મગર અફસોસ છે કે બોલવાવાલા એવા છે કે જે પોતે હજારો એથી દુબેલા છે ને મોટી મોટી વાટો કરે છે.

જમાતના શેઠ—ભાઈઓ હું એક સવાલ પુછું છું તેના કોઈ જવાબ આપશો કે ? અગર આપણે આ સાદનો કાયદો કઢી નાખીએ અને તે પછી કોઈ ભાઈની ખીજ ન્યાતથી લાવેલી સ્ત્રીમાં કાંઈ વાંધો પડે અને તે કેસ જમાતમાં આવે અને જમાત તે બાઈને કાંઈ હુકમ કરે અને તે હુકમ તે બાઈ માને નહિ તો જમાત તેને શું કરી શકે છે ?

કાસમ શેઠ—(ઇબરાહીમના સાથવાલો) જમાતના હાથ ધણા મોટા છે.

શેઠ--(હસ્તાં હસ્તાં) ભાઈ કાસમે કહ્યું કે જમાતનો હાથ મોટો છે તો જમાતની છેલ્લામાં છેલ્લી સજા ન્યાત બહાર કરવાની છે જે સ્ત્રી પોતાની ન્યાત મુકી ખીજની ન્યાતમાં આવી તેને આપણી ન્યાતની શું ગરજ તેના સારું દશ ન્યાતોમાં જવા રસ્તાં ખુલ્લા છે. હવે આ સાદની બંધી હોવા છતાં આપણું ફેટકાકે ભાઈઓ વગર સાદની બાઈઓ સાથે નીકાહ કરી લાવ્યા છે તો વળી છુટ હોય તો જેને જોઈએ તેવી રીતે બહારની ગમે એવી સ્ત્રી લાવે અને જમાત-માંથી કોઈ કોઈની પુછા કરે નહિ મોટે તમે ભાઈઓ પુરેપુરો વીચાર કરી હજી એ વાદવીવાદ કરજો તો પણ એટલું યાદ રાખજો કે,

અલ્લાહ તઅલાએ ફરમાવ્યું છે. તમારી જાતો (કાવમો) અને કુટુંબો ઠેરાવ્યા તાકે તમે એક ખીજને ઓળખી શકો (કુરાન શરીફ-૩૬-૧૪-સુરા-હજરાત ૩૬-૨.)

તમે ઉપલી આપને કરીમાંથી જોશો તો અદલાહ તઅલાએ આપણી જાતો ઠેરાવી છે તે છતાં આપણા ઈટલાં ઊઠાછલા ભાઈઓ પોતાની હાલત બદલવા પર ન્યાતીલીમાં જઈ પડે છે તે પોતે પોતાના હાથે પોતાની હાલત બદલે છે.

ખુદાને આજતક ઉસ કવમકી હાલત નહિ બદલી, ન હો. જુસ્કો ખ્યાલ ખુદા અપની હાલત કે બદલને કા. હવે એ પરથી જોશો તો.

૧. ન્યાતોની વ્યવસ્થા તે આપણા પુર્વજોએ કરેલી સારામાં સારી રચના છે.

૨. ન્યાતોને લીધે મેમણ સમાજ જળવાઈ રહ્યો છે.

૩. ન્યાતોને લીધે બંધુભાવ વધુ મજબુત બને છે કેમકે તેથી કેટલાંક કુટુંબો વચ્ચેનો સંબંધ દ્રઢ થતો જાય છે.

૪. ન્યાતોને લીધેજ મેમણોનો નામ જળવાઈ રહ્યો છે.

૫. આથી ન્યાતો સાચવવાની જરૂર છે.

ભાઈઓ એવું નહિ થાય જે એક શાયેરે કહ્યું છે કે.

“ મુના હય આજ કે કવ્વા ખુશીસે ફુલ ગયા
ચલા જે હંસકી ચાલ અપની ચાલ ભુલ ગયા ”

મકરણ ૩ બું.

ફતવાની સમજ.

અમદુલ્લાભાઈ—(ઇબરાહીમને સાથી) ભાઈઓ હમણા જે વાદ વીવાદ થયો તેમાં બોલવામાં આવ્યું કે મુસલમાન અથવા એક ખીજના ભાઈઓ છે અને ક્યો મેમણ એમાં ઇન્કાર કરે છે એ મોઢેથીજ ખાલી બોલવાનું અને કોઇ મુસલમાનની છોકરી લગન કરી લઇ આવે તો તેના બોલાવનો સાદ ફરે નહિ એ શું કહેવાય એ શું કાફરનો રીવાજ કહેવાય નહિ એથી શું ખુદના ગુનેહગાર તમો થતા નથી તોઆ તોઆ તમો એવું કંઇ કોઇ હદીસથી સાબીત કરી દેખાડશો કે ખીજ કોમની રત્ની લાવું નહિ અને તેનો સાદ ફરે નહિ અથવા એવો કોઈ ફતવો તમારી પાસે છે. અગર હોય તો દેખાડો ફક્ત મોઢેથીજ ભાઈઓ છીએ કરી કહેવાય છે પણ કામ તો ખધા હીંદુ રસમ ઉપર ચાલતા આવે છે એથી ખુદના ગુનેહગાર છો.

આમદ શેઠ—અમદુલ્લાભાઈ જરા ધીરા પડો કાફરનો રીવાજ વગેરે બોલવા અગાઉ જરા સત્યતાથી પુછો તો તમોને પુરેપુરા જવાબો મળ્યા છે અને હજીયે મલશે.

ભાઈઓ આપણા મોઢાઓ કહી ગયા છે કે જ્યારે કોઈ પણ તત્વ નાશ પામવાની હદે પહોંચે છે ત્યારે તે તત્વમાં મૃત્યુનો ઝખકરો

દેખાય છે તેનો સાથે સાથે નીમાંલ્યતાની નીશાની રૂપ ચીઢીયાપણું વધતું જાય છે. ભાઈઓ આ લીયો હું આ ફતવો લખાવી લાગ્યો છું. એ જોને જોવું હોય તે આ લીયે અને વાંચી નીરાંતે હજીયે વાદવીવાદ કરે કે આપણને આપણી કુદવો સંભાળવાનો હક છે કે નહિ તે આ ફતવાથી તમો સમજશે ભાઈઓ હમો એમ કહેતા નથી કે કોઈ ખીછ કોમતી સ્ત્રી સાથે નીકા કરી લાવે તો તે નાજયજ છે ખીજા કોમતી સ્ત્રી તો શું પણ કોઈ અગર એક તવાયફ સાથે નીકા કરશે તો તે પણ નાયજ છે એમ હમો માનીએ છીએ હમો તો ફક્ત હમરી કોવમતી ખડેતરી સારું કુદવો સંભાળવાનીજ તજવીજ કરીએ છીએ હમો હમારી ખીરાદરી અને કુદવો સીવાય ખાહર શાદી કરતા નથી અને જે કરે તેના ઓલાદનો સાદ ફરશે નહિ એવી જમાતની બધી છે આ બધી કાંઈ હાલતી નથી પણ પાંચસો વર સથી ચાલતી આવે છે. (એટલું કહી ફતવો લખેલો કાગળ શેઠના હાથમાં આપ્યો તેથી કેટલાંક ભાઈઓ જોર જોરથી ખુમો પાડી કહેવા લાગ્યા કે જરા ફતવો વાંચી સંભળાવો તેથી શેઠે આપણા જાણીતા યાકુમ શેઠને વાંચી સંભળાવો આપ્યું તેથી યાકુમ શેઠ ફતવો વાંચવા ઉભા રહ્યા.

યાકુમ શેઠ—મારા મહેરબાન ભાઈઓ આ ફતવો વાંચવા અગાઉ હું આમદ શેઠનો ઉપકાર માનું છું કારણ કે આ વખતે આમદ શેઠ પેતાની સાથે ફતવો લખાવી લાગ્યાથી હમો સર્વે જણા વધારે ખુલાસો મેળવવા ભાગ્યવાન થયા છીએ અને તમો ખરોખર ખ્યાલ રાખી સાંભળશો એવી મારી અરજ છે.

ધભરાહીમભાઇ—ધભરાહીમે મનની મનમાં વીચાર કીધો કે
ફતવો વંચારો તો આખી બાણ ઉલટી જશે તેથી વચમાં એકદમ
ઉભો થઇ સવાલ પુછ્યો) યાકુબ શેઠ અગાઉ મારો એક સવાલનો
જવાબ આપી પછી તમે ફતવો વાંચજો હું પુછું છું કે કુરેશ
ખાનદાનની છોકરી હઝરત અયદ જેવા ગુલામની નીકમાં શું અપાઇ
નથી. જ્યારે કુરેશ જેવા ખાનદાને આ વાતમાં હિંચ નીચ જોઇ નથી
તો શું ? મેમજો કુરેશ ખાનદાનથી વધી ગયા ?

યાકુબ શેઠ—હું પહેલા ફતવો વાંચી લઉં પછી તમારા સવા
લનો જવાબ આપું છું.

ધભરાહીમના સાથવાલાઓ જોર જોરથી ખુમો પાડી-નહિ નહિ
પહેલા આ સવાલનો જવાબ આપે.

યાકુબ શેઠ—હીક છે. ત્યારે પહેલા તમે પોતે કાંઇ જાણતાજ
નથી કે આર્ય સમાજીઓમાંથી જે રંગીલા રસુલ નામની ચોપડી એ
મરદુદે છાપી છે તે એવીજ વીગતો પર ઉભી કરી છે તમે જરા
ખેસી જાવ અને નીરાંતે સાંભળો ને વળી પોતાના સ્વાર્થ ખાતર જેમ
આવે તેમ બોલવામાં માલ નથી. હવે મગજને જરા ઠેકાણે રાખીને
સાંભળો.

આ હઝરત (સ. અ.) ના જમાનામાં એક ગુલામ નામે અયદ
ખીન હારીસ મકકા શરીફના બઝારમાં વેચાતો હતો તે ગુલામ
ઉમ્મુલ મોમીનીન હઝરત ખતીજતુલ કુબરા (ર.) ના હુકમથી
ખરીદ કરવામાં આવ્યો પાછળથી ઉમ્મુલ મોમીનીન હઝરત

ખતીજતુલ કુચરા તે ગુલામને રસુલે મકબુલ (સ.અ.સ.) ની હુજુરી માં નજર (મેટ) કીધાં પાછગથી આં હજરત (સ.અ.સ.) એ તે ગુલામને આઝાદ કીધાં આઝાદ થયા પછી ઝવદ ખીન હારીસે આં હજરત (સ.અ.સ.) ની ખીદમતમાંજ રહેવાની આરજી બતાવી તેથી રસુલે મકબુલ (સ.અ.સ.) એ ઝવદ ખીન હારીસને પોતાની ખીદમત માં રહેવા દીધા રહેતે રહેતે આં હજરત (સ.અ.સ.) એ ઝવદ ખીન હારીસની ખીદમત જોઈ તેને ઘણો ચાહવા લાગ્યા જેથી આપને ધરાદો તેની નીકાહ કરવાનો થયો એથી આપે તેની નીકાહ ખીખી ઝયનબ સાથે કરવાનો ઠરાવ પોતાના મનમાં કરીને ખીખી ઝયનબના બાઈ અમ્મદુલ્લા ખીન હબશેને બોલાવી આપના ધરાદાથી વાકીફ કીધાં એથી અમ્મદુલ્લા ખીન હબશે ખીખી ઝયનબ અને પોતાના કુટુંબીઓને રસુલે મકબુલ (સ.અ.સ.) ના ધરાદાથી વાકીફ કીધાં આ વાંત જાહેર થતાં આખા અહલે કુરેશમાં ખળભળાટ મચી ગયો આખા ગામમાં એ બાબતની ખબર ફેલાઈ ગઈ જેથી આપે અહલે કુરેશ આપથી નારાજ થઈ ગયો અને કુરેશ ખાનદાનમાં બેદીલી ફેલાઈ ગઈ.

મારા બાઈઓ ! હમોને હજરત રસુલે ખુદાથી વધારે પિયારો ખીજો કોણુ થઈ શકે છે આં હજરત (સ.અ.સ.) પર એક મોઠામાં મોટો અથવા નાનામાં નાનો મુસલમાન પોતાની જાન શીદા કરવા તૈયાર થાય છે આપે હમોને હિદાયતનો રસ્તો દેખાડ્યો અને નજાતનો આસાન રસ્તો બતાવ્યો, અને હમારા વાસ્તે રસુલે ખુદા આખી આખી રાત ઉભા રહી હમારી બખશીશની દુવાઓમાં મસરફ

રહ્યા તે એટલે સુધી કે આપના પગ મુખારક પર વરંમ આવી જતો
તેથી અલ્લાહ તઆલાએ ફરમાવ્યું :

યા અમ્યો હલ મુઝામ્મલો કુમિલ્લયલા ઇલ્લા કલીલા.

વાહ વાહ કેવો પીયારો ખિતામ છે અને કેવો સારો લકબ છે.

તરજુમો—અથ કુમ્મલપોશ અથ રસુલ કાલી કમલીવાલા
મોહમ્મદ રાતોના ઉભા તો રહો છો મગર જરા એએ (ઉભા
રહવો). અલ્લાહો અકબર જે નખી પર અલ્લાહનો એવો પીયાર હોય
તેના પર હમે કેમ કુદ્યાન ન થઈએ ? તો પણ કુરેશમાં ખળભળાટ
થઈ ગયો એ કારણે ખુદાવન્દે તઆલાએ પોતાના પીયારા હખીબની
વાત સખવા નીચેની કુરાને પાકની આયત નાઝીલ કરી.

“ વ મા કાના લે મોમીની વ વ લા મોઓમીનાતીન ઇઝા
કદલ્લાહો વ રસુલો હો અમરન અખ્યકુના લહોમુલ ખયરતો
મીન અમરેહીમ વમખ્ય અસિલ્લાહ વ રસુલહો ફકદઝલ્લા
ઝલાલમ મોખીનાં (સીપારા ૨૨.)

તરજુમો—નથી લાઝીમ ઇમાનવાલા પુરખેને અને નથી લાઝીમ
ઇમાનવાલી સ્ત્રીઓને જ્યારે ખુદા અને તેનો રસુલ તેઓના ખાશમાં
કાઇ વાત (કાઇ કામ) ઠેરવી દે તો તેમાં તેઓ પોતાનો કાઇખી જાતનો
દખલ અથવા ઇખતીયાર ખાકી રાખે તો તેઓ ખુદા અને રસુલ
(સ. અ.) ના નાફરમાન ઠેર છે તેવા લોકો ગુમરાહીમાં પડી ચુક્યા.

ઉપલી આયતે કરીમા નાઝીલ થતાજ ખીખી ઝમ્મયનખ અને
તેઓ ના ભાઈ અબ્દુલ્લ ખીન હખસ અને બધા અઝીઝ અકરમા
અને ખીજઓ એકદમ ખામુશ થઈ ગયા.

હવે ઉપરની આવેતે કરીમા માં જોસો તો આં. હજરત (સ. અ.) ના ફરમાન માટે ઉતરેલ છે એવું નથી કે કોઈ કુદવો સંભાલવું નહિ હવે એ કુદવો માટે આ ફતવાથી તમે બરોબર સમજશો.

ભાઈઓ આ. હજરત (સ. અ.) ને તો દુન્યા ને દેખાડવું હતું કે મુસલમાનમાં ઉચ્ચ નીચ કોઈ નથી બધાં એક સરખા ભાઈઓ છે ને વળી ગુલામોનો તિરસ્કાર દુર કરવા માટે આપે બીબી ઝયનબ ના નીકાહ હજરત ઝયદ સાથે કરી આપ્યા એવીજ રીતે દરેક મુસલમાન એક બીજાની કામમાં અગર નીકાહ કરે તો તે કરી શકે છે અને એવા નીકાહને કોઈ ના જયઝ ઠેરવી શકે નહિ એવીજ રીતે એમાં કેટલાં બેદ સમાયલા છે એ બેદો સમજવા માટે મહઝબી કીતાબો જોવાથી સમજ પડશે.

ભાઈઓ મારી નાકેસ અકકલથી હું ધાંડું છું કે અગર એમ થતે નહિ તો જે ભાઈઓને કૌવમમાંથી સ્ત્રી મલતી નથી તેને પર કૌવમમાંથી પણ મલતેજ નહિ.

ભાઈઓ કોઈ એમ સમજશો નહિ કે હમે બીજા કામમાંથી કોઈ ભાઈ નીકાહ કરે તેને ના જયઝ કહીએ છીએ.

હમે તો હમારી કુદવો સરાઅહ માફક સંભાળવા જયઝ છે તેમ કરીએ છીએ.

હવે આપણે અસલ મુદદા પર આવીએ બીબી ઝયનબનો નીકાહ ઝયદ બીન હારીસ સાથે થયા પછી આપસમાં નાઇતેફાકી રહેવાથી છેવટે ઝયદ બીન હારીસ ને બીબી ઝયનબ ને (જુદા છેડા)

તણાક આપવી પડી ને એક કુરેસ ખાનદાનની છોકરી આગદ થયલા ગુલામ સાથે નીકાહ કરવાથી તેમની રંછડગી દુર કરવા અને તેમનો ભરતખો પાછો ઉંચે લઇ આવવા આ હઝરત (સ. અ.) આપ પોતે તેમની સાથે નીકાહ કરી લીધા કેમકે હઝરત અયનઅ રસુલુલ્લહ (સ. અ.) ના ખાનદાનમાં હતાં ને વળી પાછો કોઇ ખીખી અયનઅને કાંઇ કહે નહિ.

ભાઇઓ હવે તમો પોતેજ વીચારો કે એમાં કેટલાં ભેદ સમાયલા છે ને વળી એ બેઉમાં અનાવ નહિ રહેવાનું કારણ શુ ભાઇઓ આ શરઅહ સરયતની બાબતો હોવાથી કાંઇ વધારે બોલવું એથી માણસને વધારે ઉગાંણમાં ઉતરવું પડે છે ને વળી હું કોઇ મોલવી તો છું નહિ કે તમોને વધારે તદ્દસીલ કરી સમજવું હવે એથી વધારે સમજવું એ તમારું કામ છે.

ભાઇઓ--કુદરતે આ બાબતમાં માણસને સમજવા કેટલી બાબતો સરજાવી છે. એના થોડા દાખલા આપણે જોશું.

જનવરોમાં પણ કુદરતે જાતો પેદા કરી છે અને તેને વાંચ્યા નહિ હોવાથી તે પોતાની જાત અતાવી શક્તાં નથી તેથી કુદરતે તેને ઓળખવા રંગ રૂપ જુદા જુદા આપ્યા છે. ને માણસને વાંચ્યા હોવાથી તે પોતાની જાત મોઢે કહી શકે છે તો પણ તેમાં રંગદંગ રીત રસમ વાતચીત વગેરે જુદા જુદા કરેલા છે.

હવે ઝાડપાનમાં જોસો તો પણ એમાં કુદરતે જાતો રાખી છે ને વળી એ ઝાડોમાંથી એક ઝાડની કાંડને ખીજી જાતના ઝાડ સાથે

મીલાવશો તો તમાં પચરંગી કુલ ફલ થશે એવીજ રીતે ધાતુને પણ એક ખીજ સાથે મીલાવવાથી તેમાં પણ ફરક પડે છે અને સ્નેહનામાં પીતલ અથવા ખીજ ધાતુ મીલાવશો તો તેના ભવમાં અને ઘોરીટીમાં પણ ફરક પડશે. ને વળી જનવરોમાં એક જાતનો નર ને ખીજ જાતની માદા સાથે સંભોગ થઈ જાય તો તેના નતીજે ત્રીજા જાતનો જનવર પેદા થાય છે ને વળી એક નામના જનવરોમાં પણ કુદરતે જાતો રાખી છે જેવા કે ઘોડાઓ કુતરાઓ એવી રીતે ખીજ કેટલાક જનવરો છે હવે એ જનવરોમાં પણ તમે જોશો તો જેવો કે એક જાતનો ઘોડો અને ખીજ જાતની ઘોડી અથવા એક જાતનો કુતરો અને ખીજ જાતની કુતરી સાથે સંભોગ થશે તો એનો પણ નતીજે વીચીત્ર આવશે વાસ્તે શેખ સાદી સાહેબે કહ્યું છે કે.

“કુન્દ હમજીન્સ બા હમજીન્સ પરવાઝ

કબુતર બા કબુતર બાઝ બા બાઝ”

તેથી ધનસાન ને ખુદા એ અકલ આપી છે તેનો સારો ઉપયોગ કરીનેજ કામ કરે.

વળી આજની સભામાં કેટલાં સાદવાજા મેમ્બરોઓની હાલત જોઈ મને અફસોસ થાય છે ને મને સમજ નથી પડતી કે આ મેમ્બરો જેઓ વગર સાદવાજાના હિમાયતીઓ ના ઉત્તરો સુલનો સમજવવાથી તેમના સાથે છે. તેઓ આવી રીતે ઉલ્કાપાતિ બની ને આપસમાંજ શાને અથડા મણુ પચા કરે છે ? તેઓ વગર સાદવાજાના હિમાયતીઓના સાથે બસે રહે પરંતુ જેઓ એ લોકોનો સાથ આપવા

નથી ઇચ્છતા તેમની વિરૂધ્ધ ગન્દો પ્રોપેગન્ડાનો કાચડ ઉડવીને
 આપસમાં નાખતતક્ષાકીનો ખીજ શાને રોપી રહ્યા છે? મને આ
 બાધઓથી આ તકે ખીજે કંઈ કહેવું કે લેવું દેવું નથી હું તો
 માત્ર એજ કહેવા માગું છું અને તે પણ રસુસે અકરમ (મ. અ.)
 ના સર્વ શીદ્ધાઓ નેજ કે ખુદા ના માટે સમજો અને વીચારો,
 આપસમાંજ કુંસપનો ખી વાવી પોતાની તબાહીના કારણ રૂપ તમે
 પોતે ન બનો આ વગર સાદવાલાના હિમાયતીઓ તો એટલુંજ
 ઇચ્છે જ છે કે કોઈ પણ રીતે મેમણો નિર્માળ અને અને તેના સાથે
 પ્રોપેગન્ડા કરવામાં રજાનો ગજ કરવામાં અસત્ય ને સત્ય બનવામાં
 ખોટા ને ખરો કરી દેખાડવામાં આજે કમર કશી છે વાસતે તમે
 ચેતો અને આ ફતવો હું વાંચી સાંભળાવું છું તે સાંભળી કુંસંપ
 કરવા ખુદાથી ડરો.

ફતવો.

ખીસમીદસાહ હીર રાહમાન નીર રહીમ.

કયા ફરમાતે હંય ઉલમા એ હીન ઇસ મસઅલે મેં
 કે એક કવમ હમેશાં અપની ખીરાદરી અવર કુફવમેં શાહી
 ખીયાહ કરને કી આહી હય ગયર કુફવમેં શાહી કરને કે આર
 સમજતી હય અબ ઉસ કવમ મેં ચદ લોગો કે ગયર
 કુફવમે તઅલ્લુકાત પયદા કરને સે મફાસીદ પયદા હો રહે
 હય જનકે ઇનસીદાદ કે લીયે કવમી પચાયત ને કવમકી
 ઇસલાહ અવર બેહ બુદી અવર ખસાયસ કે તહકુજ કે
 લીહાજસે ચેહ તજવીજ કીયા કે જો લોક અપની લડકી દુસરી

કવમમે દે જે યા દુસરી કવમકી લડકી અપને અકદ મેં
લાંચગે તો ઉસ ઓરત અવર ઉસકી ઓલાદ કા શુંમર
કોવમમે ન હોગા યાને જો હુંકુ કે કવમી રાયજીલ વખત
હંચ ઉનસે વોહ મેહેરૂપ રહેંજે મસલન ઉનકી શાદી ખીયાહ
કા એલાન કવમકી તરફસે ન કીયા જાયગા અવર ઉન ।
હીસ્સા બખરા કવમકી જાનીબસે ઉનકે નામ પર ન દીયા
જાયગા લેકીન યેહ અમર સીરફ તાકુજે કવમ અવર ઇન
સીદાદે મુક્કાસીદકે લીયે ઇસલાહી તોર પર કાયમ કીયા
જાતા હય ન શરાઅન ઇસ નીકાહકો ના જાયઝ કરાર દીયા
જાતા હય ન ઉનકે હુંકુકે વરાસ્ત સે ઇનકાર હય નીઝ
દુસરી જમાઅતો મે ઇસ કીસમકી તજવીજ પહેલેસે જારી
હય લીહજા મજકુર એ બાલા હાલતકી ખીના પર ઇસ
કીસમકી તજવીજ શરાઅન જાયઝ અવર મુખાહ હય યા
હરામો કુફર ?

અલ જવાબ.

યે તજવીજ ન હરામ હય ન કુફર હય ખટકે સહી
અવર જાયઝ હય ઇસલીયે કે ઇસ તજવીજ કી ખીના દો
ચીજો પર હય અજવલ એતેબારે કફાઅત (સાની) ઇન
સીદાદે મુક્કાસીઃ અવર ઇસલાહે કોમ જીસકી તફસીલ
પરચએ મુનસલકએ સવાલ સે વજાહત સે માલુમ હોતી
હય અમરે અવલ યાને નીકાહ મે કુફર કા એતબાર ખુદ
શરાએ શરીફ મે મેજીહ હય.

તબઈતુલકાએક શરહે કચ્છકાએક બાણુલકાઅત મે
હય. એલમ અન્નલકાઅતા મોતમરતુન ફીનનીકહે લેમા
રવા ખખીરૂન અન્નહુ અલેહિસ્સલાતો વસ્સલામ કાલા અલા
લા યુઝવીબુન્નીસાઆ ઇલ્લઅવલીયાઓ વલા યુઝવજના
ઇલ્લા મિનલ અકશાએ વલે અન્નનીકાહા યોઅકદો લીલકમરે
■ યશવમેલો અલા અગ્રાજિન વ મકાસેદા કલ ઇઝદેવાજે
વસ્સોહખતે વલઉલ્કતે વતાચીસિલ કરાખાતે વલા યન્તજેમો
ઝલેકા આદતન ઇલ્લા ખયનલ અકશાએ વલે અન્નહુમ
યતઅધિરૂન ખેઅદમિલ કશાઅતે.

તરબુમા:- જાનના ચાહીયે કે કશાઅત નિકાહ મે
મોઅતખર હય ઇસ્લીયે કે જાખિર રહીયલાહો તઆલા
અનહોને રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલેહે વસલ્લમ સે રીવાયત
કી હય કે આરતો કા નીકાહ સીવાય વલી કે દુસરા ન કરે
અવર વોહ નિકાહ ન કરે મગર કુદ્દા સે અવર ઇસ્લીયે કે
નિકાહ ઉમર લરકે લીએ કીયા જાતા હય અવર ઉસ્મે
ખહોતસે અગ્રાજો મકાસિદ હોતે હ'ય મસલન ઇઝદેવાજ
અવર સોહખત અવર બાહમ મેલો મોહખખત અવર કરા
ખાતો કી મઝબુતી અવર ચેહ સખ ખાતે આદતન હાસીલ
નહિ હોતી મગર કુદ્દા મે અવર ઇસ્લીયે કે ગેરકુદ્દ મે
લોગ માયુખ જાનતે અવર આર સમજતે હ'ય.

હીદાયા જીલ્લ અવ્વલ સફ્હા ૨૯૯ મે હય.

અલકશઅતો ફિન્નીકાહે મોતખરતુન કાલા અલયહિસ્સ-
લામ અલા લા યુઝવ્વીજુન્નીસાઆ ઇસ્તિલઅવલીયાઓ વલા
યુઝવ્વજના ઇસ્લા મિનલ અકશએ વલે અન્ના ઇનતેઅમલ-
મસાલેહે બયનલમુતકાફ્યને અવર ફતહુલ કદીર મે હય,
અન્નલ મકસુદા મિન શરઇયતિન્નીકાહે ઇનતેઅમો મસાલેહિન
કુલુમ મિનઝવજ્યને બિલ આખરે ફી મુદદતીલઉમરે લે
અન્નહુ વુદઅ લે તાસીસિલકરાખાતીસ્સેહરીયતે લે યસીરલ
બઇદો કરીબન અઝોદન વસાએદન યસુરરોહુ મા યસુરરોકા
વ યસુઓહુ મા યસુઓકા વ ઝલેકા લા યકુનો ઇસ્લા
બિલમુવાફકતે વત્તકારોબે વલા તકારોબા લીન્નુફસે ઇન્દા
મુબાઅદતીલઅન્સાબે વલઇત્તેસાફે ખીરરીકકે વલહુરરીયતે
વનહવે ઝલેકા ઇન્તેહા.

દુરરૂલમુખ્તાર સફહા ૧૬૭ મે ફતાવા ઝહીરીયા સે
સાહેબીન કા મઝહબ નકલ કીયા હય કે કુફ કા એતેબાર
મદ્ અવર ઓરત દોનોકી જાનીબ સે હોતા હય અગરચે
ઇમામ સાહેબ કી રાય ઉસ્કે ખીલાફ હય લેફીન ઉર્ફે આમ
ઇસ વકત યહી હય કે મદ અવર ઓરત દોનો કી જાનીબ
સે શરાફત કા લેહાઝ કીયા જાતા હય અવર ઇસ મોઆમલે
મે ઉર્ફે આમ કા લેહાઝ કીયા જાયગા જયસા કે ફતહુલકદીર
કી ઇબારતસે મુરતફાદ હોતા હય.

ફ ઇમા સબતા એતેબારૂલકશઅતે બેમા કઠ્ઠમનાહુ
ફયુમકેનો સુબુતો તફસીલેહા અયદન ખીન્નઝરે ઇલા ઉરફીન-

નાસે ફીમા યહકેરૂનહુ વયોઅચ્ચરૂના બેહી નીઝ.

આયતે કુરઆની ઇઝા તરાફવ બયનહુમ ખીલમારૂકે સે લી યહી મોતરરશેહ હોતા હય ઇસ ખીના પર ચેહ તજવીઝ યકીનન સહી હય અમરે સાની યાને ઇનસેદાદે મફાસીદ અવર ઇસ્લાહે કોમ ચેહ એક અચસી જરૂરી ચીઝ હય કે ઇસપર કીસી દલીલ કે નકલ કરનેકી અરૂરત નહિ ઉસુલે ફીકહ અવર નુસુસ ઇસપર દાલ હય પસ ચેહ ખીના લી સહી હય વદલાહો અઅલમો ખીરસવાબ.

કતબહુ અહંકર અબુઅકર ફારૂકી જ્નેનપુરી.

અલામતે મોહર

અબદુલ્લા લાઇ—યાકુમ શેઠ ! શું મોલવીનો ઠેકાણો આ ફતવા માં લખેલો નથી ?

યાકુમ શેઠ—હા હું ભુલી ગયો જુવો આ ફતવાની નીચે મોલવી નો નામ અને ઠેકાણું જ્નેનપુર લખેલું છે. ને વળી મોહર પણ મારેલી છે ને ખીજ મોલવીઓની પણ સહીઓ છે એ ઉપરાંત અગર તમોને આ ફતવાની કોપીની જરૂર હોય તો કાલે જમાતની ઓશીસમાંથી લઈ શકો છો.

હવે મારા મહેરબાન લાઇઓ તમો બરાબર સમજી ગયાં છો કે આપણી આ રૂઠી આજ-પગ-વસ્ત્રથી ચાલતી આવે છે. એમાં સરાઅહ આપણને મના કરતી નથી. એ આ ફતવાથી સાબીત થયું છે. અલહમ્દો લીલ્લાહ ! આપણા વડવાઓએ લોહી શુધ્ધીની જાળવણી

માટે સરાચ્છ માફક બાંધેલો ધારો આજ દીન સુધી ચાલતો આવે છે.

પણ અફસોસ સાથે મને કહેવું પડે છે કે આપણા કેટલાંક અણુસમજી ભાઈઓ આપણા વડવાઓના સરાચ્છ મુજબ બાંધેલા ધારા ને તોડવા બહાર આવી ઉભા છે અને કેટલાંકના ઘેરમાં બીજી ન્યાતની સ્ત્રી હોવાથી તેવો એમ સમજે છે કે અમે આ જુના ધારાને તોડી નાખશું તો શું? આ ૫૦૦-વર્સ સુધી નહિ બનેલો બનાવ આજે બનાવવા માગે છે એ કદી પણ બનસે નહિ અને એ બનવું બહુ મુશ્કેલ છે.

(જોર જોરથી તાલીઓનો ગડગડાટ.)

ભાઈઓ જે જમાવતોમાં આ લોહી શુદ્ધીનો કાયદો હતો નહિ તે જમાવતોના લોકો પણ આજે પોત પોતાની જમાવતોમાં આ લોહી શુદ્ધીનો કાયદો દાખલ કરીએ છે અને આપણી જમાવતની આંટ અને લોહી શુદ્ધીના કાયદો આજ ૫૦૦ વર્સથી ચાલતો આવે છે તેને શું? આ ભાઈઓ પોતાના સ્વાર્થ ખાતર ખાકમાં મેળવવા માગે છે એ વીચાર દીલથી તદ્દન કાઢી નાખે કારણ એ લોખંડના ચણા છે.

(તાલીઓના ગડગડાટ.)

(ઇબરાહીમના સાથવાલાં આસતે આસતે એક એક થઈ ચાલતાં થયા એ જોઈ ઇબરાહીમભાઈ મનની મનમાં કાંઈ બડબડ કરવા લાગ્યો અને ના છુટકે ત્યાંથી ક્યારે પલાયન થઈ ગયો તે કાંઈ ખબર પડી નહિ.)

ભાઈઓ હમણા જ કાંઈ હું બોલી ગયો તે ફક્ત મારી કોવમની લાગણીથી જ બોલ્યો છું હું મારા ભણતી વધારે મારી કોવમનું ભણું ચાહું છું એથી વખતે મારાથી કાંઈ થોડો ઘણો વધારે બોલાઈ ગયો હશે એ કોઈની દુસમનીથી નહિ પણ મારા કોવમના લાભ ખાતર જ બહેતર મારા મનમાં આવ્યો તેજ ખરું બોલ્યો છું અને હજીએ કોવમના ભણા ખાતર એક વધારે દલીલ આપીશ કે અગર હમો આ વગર સાદના ભાઈઓને હમારી સાથે મીલાવી લેશું તો એ ભાઈઓની છોકરીઓના સાદનો હક રહેશે તો જો મેમણો સાદવાલા છે તેઓને આ છોકરીઓ લેવામાં વાંધો આવશે નહિ એવી રીતે પેઢી દર પેઢી ઉતરતાં દસ વીસ વરસ પછી આ બીજી કવમની ભાઈઓની ઓલાદ આપણી સાથે વેલાઓ માફક મળી જશે તો પછી આ આપણો પોત સાથે પોતનો કાયદો રહેશે નહિ ને વળી જેમ આજે કેટલાકના ૧૯૫૬ ના કાયદાના વાંધા પડે છે તેવીજ રીતે આ ભાઈઓને મીલાવી લેવામાં વધારે ગુચવણ ભરેલા વાંધા પડશે કે નહિ એ તમોજ વિચારી જુઓ.

શંવત ૧૯૬૦ માં આપણા મુરબ્બી મરહુમ શેકયાઓએ શંવત ૧૯૫૬ નો કાયદો પાસ કરીધો તે વખતે પણ હજાઈ મેમણુ શીવાય બીજી કવમની સ્ત્રી લાવયા હતા તેને આ સાદનો હક આપ્યો નથી તો એમાં પણ આપણને ધણું સમજવાનું છે અને જો હજાઈ મેમણુ માંથી સ્ત્રી લાવયા હતાં તેને પણ પોત સાથે પોતનોજ હક આપવામાં આવ્યો હતો.

ભાઇઓ, જે મેમણો ખીજી કવમની સ્ત્રી લાવ્યા હતા તેને હક આપવા નથી એ કારણે ઉપર વીવેચન કરવા ઉભો રહું તો એ કત્તાક ખીજા જોઇએ વાસ્તે એકજ દલીલ હું આપું છું કે અગર આ સાદનો કાયદો આપણા મોઠાઓ કાઢી નાખતે તો આપણા ભાઇઓમાંથી કેટલાકો પોતાના પૈસાના જ્ઞેરે તવાયફોની પોષાકની ફેશનની શીશીયારીથી અંધ બની તેને ઉપાડી આવતે તો તેના ઘેરમાં જે મેમણીયાણી સ્ત્રી હોતે તે અને તવાયફ એ બન્નેમાં વધારે માન મરતબામાં તવાયફ વધી જતે કારણ કે તે તવાયફ ઉપર તો આ ફેશન ઉપર અંધ બનેલો આશક થઇ લઇ આવ્યો હોતે ખીજું તવાયફ અને મેમણીયાણીમાં ફરક તો રહેતે નહિ કારણકે બેઉના એકાદ નો સાદ જમાઅત તરફથી ફરતે ને વળી કોઇ પણ ભાઇને જોઇએ તેવી ઉપાડી લાવવામાં વાંધો પડતેજ નહિ.

હવે એટલીજ દલીલોથી આજના જમાઅતનો કામ પતાવ્યે કારણ વખત ધણો થઇ ગયો છે તો પણ હજી જે ભાઇને કાંઇ પુછવું હોય તે પુછે હજીએ હમારા પાસે હજારો દલીલો પડેલી છે હમે કોઇને પણ હજી બોલવામાં રોકતા નથી (થોડી વાર રહી) ભાઇઓ આ સાદના કાયદા સાફ તમારી આગળ ધણી દલીલો રજુ થઇ છે. હવે આ કાયદો કાઢી નાખશું કે વડવાઓનો કાયદો કીયામત સુધી કાયમ કરશું ? (ધણા અવાજને) કીયામત સુધી આ કાયદો કાયમ રાખશું.

શેઠ--આજ પછી કોઇ પણ આપણી જમાતમાં એવા શીતુરી સવાલો લાવે ને ના ઇતફાકીની ચળવળ કરે તેને જમાત ધટતી

સજાએ પહોંચાડે. એવો મારો ઠરાવ છે એને તમે ભાષ્યો બહાની આપશો એવી ઉમેદ છે.

એકમતે ખેડું ઠરાવ પાસ થયા અને બીજી અરજીઓ આવતી સભા પર મુલતવી રાખી ત્યાર પછી યાકુબ શેઠ આપણી જમાતના શેઠને ઉપકાર માનીને પછી બધા પોતપોતાના ઘેર ગયા આ વખતે રસ્તા ઉપર ચારે બાજુએ ઘેર અંધાર જવાઇ રહ્યું હતું અને રાત્રે ત્રણ વાગ્યાનો સુમાર થવા આવ્યો હતો.

ઉઠાતા હય જો ઇન્સાં સર કો અપને બહુરે આલમમેં હુબાબ આસા વો રહ જાતા હય મિટકર એક હી દમમેં

સમાપ્ત.

The

Rubli Trade Service.

POSTER ADVERTISER.

Contractors & Travelling

Agents.

BOMBAY & THROUGHOUT INDIA.

KAMBEKAR STREET,

BOMBAY, 3.

દરેક જાતનો સુંકા મેવો તથા મસાલો ખરીદવાનું
ખાત્રાપુર્વક મથક.

એન. કાકા પ્રધર્સ

દરેક શુભ અવસરે સારો તથા સસ્તો ખોરાકી સામાન
ખરીદ કરવા માટે અમારું નામ યાદ રાખો.

અમારે ત્યાં નીચેની ચીજો ખાસ સ્ટોકમાં
રાખવાનાં આવે છે જેની કે

દરેક જાતનો સુંકા મેવો,	ચાખું દેશી ઘી,
ઘરને પીસેલો મસાલો,	તલનું તાજુ તેલ,
કનોજનો શુકાબ,	સીલોન તથા
નવસારીનો સ કો,	નીલગીરી અહ્લા,
સૂરજ છાપ કેનર,	પીસેલી કાફી,
દીઢીની મેંદી,	દરેક જાતના સાબુ,
મહાપૂરી અગરબત્તી.	પ્રેવીઝન, પરફ્યુમરી વગેરે.

એક વખત ઓર્ડર આપી ખાત્રી કરો.

એન. કાકા પ્રધર્સ.

ઠેંપાયધુના રોડ, ઇસમાઇલ

હળીબ મસ્જીદ, મુંબઈ, નાં.૩.

અફલાતુન

રોટ

અફલાતુન

મુંબઈમાં પ્રખ્યાત થયેલા જુના અને જાણીતા
નાનખટાઈવાલા અખદુલ ગાયુર કદ્દારન
અમારે ત્યાં ચોખ્ખા ઘીની મસ્કાની તેમજ સાદી
નાનખટાઈ, અફલાતુન રોટ, નાન તથા દરેક
જાતની મીઠાઈઓ ખાસ ધણીની દેખરેખ
હેઠળ બનાવવામાં આવે છે

એક વખત પધારી ખાત્રી કરો.

મુસાફરીમાં લઈ જવા લાયક અમારા
રજીસ્ટર કરેલો માવા મગજયાતથી
ભરપુર અફલાતુન રોટ છે.

ઠે:-પાયધુની રોડ, મીનારા મસજીદ સામે

મુંબઈ-૩.

મવસમ હય દિલ ફરેખ, ફિઝા હય બહારકી
ફિર યાદ કયું ન આએ હમે “યાદગાર” કી
મુસ્લિમ બિરાદરૌ મારે ખુશ વધાઈ
એરલે કે જુની, જાણીતી અને માનીતી

ઈસ્લામી યાદગાર હોટલ.

ની એક વેળા મુલાકાત લેવાની ખાસ ભલામણ છે
કારણ કે

અહિં લઝઝતદાર મુગલાઈ ખાણા તથા ફરમાસુ મીઠાઈ, નાનખટાઈ
દર વખતે તૈયાર મળશે. તદુપરાંત ચાહ, ટ્રાશી, સોડા, લેમન, શરબત,
ફાલુદા, કોલ્ડ્રીંગ વગેરે પણ મળી શકે છે, અને એની સાથે ઉત્તમ
કામ અને મધ્યમ દામ, તેમજ પોતાની જાતી દેખરેખ હેઠળ બધી
વસ્તુ તૈયાર કરવામાં આવે છે.

એકવાર મુલાકાત લીધા પછી ખાત્રી થશે.

અને તમે પોતે પણ કહેશો કે :

ન કયું યાદ આએ હમકો યાદગાર અબ હર ઝમાનેમેં,
મુનાફા ઈસ કદર કમ હય નમક જિતના હો ખાનેમેં.

માલેક :

અલી જલાલ ફકરુદ્દીન મીઠાઈવાળા.

૬૦—પાયધુની મિનારા મસ્જિદ સામે.

